عدد كتاب اويسنا ٢١٣

كتاب تحفه مرادي في خط نسخ ١٢١

قد وقف هذه النسخة الجليلة سلطاننا الأعظم والخاقان المعظم محمود
مالك البرين والبحرين خادم الحرمين الشريفين السلطان ابن السلطان السلطان الغازي
خان وقفا صحيحا شرعيا لمن طالع واستنسخ العامة والعلماء فقال الشيخ عفى
[illegible] حرره الفقير أحمد شيخ زاده المفتش بأوقاف
الحرمين الشريفين عفي عنهما

بسم الله الرحمن الرحیم

ستایش بی سپاس و سپاس بی قیاس اول حضرته
جل ذکره که ستایشه شایسته و سپاسه
سزاوار و جدیر له الملك وله الحمد وهو علی
کل شیء قدیر ذاتی در معالم اسما و
مظهر اشیایه جنیر صفاتی وقت مکاندن
منزه و مبرا امکان زماندن حکمنه اسیر وجودنه
یوقدر شبیه و مانند و نظیر لیس کمثله
شیء وهو السمیع العلیم جلالیه واحدانیتا ولی
کلدی سمات جمالی فردانیت اله قلدی صفات
تقدیر قبضه سنده اسیر و مسخر رقاب مکونات

والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره پادشاهی که
لیل ظلماده بلورنتدکن مار و ماهی و مور و قعر
بحر عالمده اولان راز ضمایر قیتده مسطور یوقدر
کاینات علمنه مستور لا یسئل عما یفعل وهم
یسئلون کیمین سعادتیله قلدی ممنون کیمنه
شقاوت ایتدی ولدی مغبون یوقدر بوندن چراونک
چون یعلم خائنة الاعین وما تخفی الصدور
وصلوات نامیات و تحیات زاکیات قطرات امطار
و بحار و اوراق اشجار و رمال بر و بحار و سوالف
ایام و لیالی و نهار عددلرنجه انبیاء مرسل
و کتاب منزل اوزره اولسون کیم صحن عالمی کفرك
جهلندن و ضلالتندن پاك ایتدیلر و علم معرفت
نوریله جهانی مزین و منور قلدیلر خصوصا

اسمان حق وآفتاب صدق سید مرسلین وامام المتقین
وخاتم نبیین وقاید غر محجلین محمد بن عبد المطلب
بن هاشم بن عبد المناف اوزره اولسونکه
صفت نبوتده اطراده انبیا وجودنک طفیلی درلر
ومحفل الوهیتده درت رسل نظر حمایتنه وکمال
عنایتنه محتاج درلر وما ارسلناك الا رحمة
للعالمین وقدم آخرینی زمرۂ اولین فرقته قودی که
نحن الآخرون السابقون وکفر سراپرده لرین خراب
وویران ایتدی کیمنی الزام حجت واقامت بینت عقلی
وحسی وطمع ورؤیت وحرص وخوف ودوزخ وعذاب
وبعض کفرۂ فجرۂ متمردهنک کردنن جهاد کمندی
برله تغلیب اسیر ایتمکله وآل واصحاب اوزرنه اولسونکه
خیر آل وخیر اصحاب درلر کنتم خیر امة اخرجت

للناس اتفاقله قمع ایتدیلر یر یوزن شرکدن وخباثتدن
پاك ایتدیلر ملت حنیفی اقطار واکناف عالمه ارشدر
دیلر حق مرکزنده یرلندردیلر وخلفاء راشدین
اوزرنه اولسونکه اصحابنه تابع وخیر بشره
اقارب وعشایر درلر وسلاطین اسلام اوزرنه
اولسونکه ظل الله درلر عالمك صلاحنه وفسادنه
مدار درلر انلرك اطاعتی الله اطاعتی کبی هر احده
واجب ولازمدر یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله
واطیعوا الرسول واولی الامر منکم خصوصا عثمان
اوغلنلری اوزرنه اولسونکه جمیع سلاطین اسلامك
خلاصه سی وزبده سیدرلر نتکیم حضرت رسول الله
صلی الله علیه وسلم جمیع رسلك اخری وختمیدر
آل عثمان دخی جمیع سلاطین اسلامك اخری وختمی

اولسلر كركدر مختوم ختامه مسك ونتكم
پيغامبر صلى الله عليه وسلم اصحاب واحبابله
حق يولنه دوشنلرده آل عثمان دخی خدم وحشمله
حق رضاسيچون كفرك قمعنه توجه ايتمشلردر
وصيت اسلامی اقطار عالمه ايرشدرمشلردر
وقلجلرنك خوفندن كافرلر تپلرنله خور ونكونسار
اولمشلردر وملاحده وزنادقه وقرامطه
خذلهم الله سهملرنك سهمندن محو ونا پيدا
اولمشلردر لانتم اشد رهبة فی صدورهم
من الله ذلك بانهم قوم لا يفقهون خصوصا
آل عثمانك خلاصه سی وزبده سی پادشاه عالم و
عادل واعظم مالك رقاب الامم خليفة الله فی
العالم حامی بلاد الله ناصر اولياء قاهر اعداء الله

الصادع بامر الله القايم بحجة الله الغازی المجاهد
المرابط فی سبيل الله سلطان الخلق برهان الحق ابو النصر
سلطان ابن سلطان سلطان مراد بن سلطان محمد
بن بايزيد بن مراد بن اورخان بن عثمان اعز الله انصاره
اوزرنه اولسونكه آل عثمانك زبده سی وكزيده سی
در خطهٔ اسلامی جمالنك عدلی ورافتی برله وجلالنك
هيبتی وسياستی برله آراسته و پيراسته قلدی
واحسانی جناح عالم وعالميلر اوزرنه بسط ايدی
و پادشاهلك مآثر ومفاخر وجهانداراك عادات
ورسوم مطلع نماده وعنفوان شبابنده ارشيله قليله
اولحدله احراز ايتدكم پادشاهانه عزيمت قنغی طرفه
توجه ايتسه ظفر رايتی ونصرت لواسی اكا تلقی و
استقبال ايتمكی كندونه واجب ولازم كوررلر

وجبابره و فراعنه پادشاهلر امرنه مطیع و منقاد
اولمغه روزکارلرنه شرف و سعادت بیلورلر
وطغرای شاهنشاهنی هر احد کندونه فرض عین
کورورلر وخلق عالم ظل رأفتنده وکنف حمایتنده
فارغ البال و مرفه الحال دولتنک دوام دعاسنه
وحضرت حقک جل و علا عبادتنه مشغولدرلر
پس حمد بیکران و شکر بی پایان ذات پاک
حضرت باریه کیم جل ذکره حضرت کیوان رفعت انوشی
روان معدلتنک عدل و دولت و سعادتی و خلق الله
اوزره مرحمت و شفقتی کوندن کونه ترقیده و تزایده
در و شریعت موافق اولان آبا و اجدادنک رسومن
کندوزنه شعار و دثار ایلمشدر و مبارک وجودن
وجود نصرت اسلامنه و خلق اللهک مصالحنه وقف

ایلمشدر کیجه و کوندز همتی کفرک هدمنه و اعلاء
کلمهٔ حقه مصروفدر و آفتاب ملتی احمدی رأی و تدبیر
محمدیدن ماه رایت فر دولتی برله ارزنجان قپوسندن
انکروس قپوسنه دکن تابنده و درفشان اولمشدر
واولیرکرده کیم کچن پادشاهلر ایامنده باری تعالی
جل و علا یرامز و ناسزا سوزلر لریدی بحمد الله
بو شهریار جوان بختک ایام دولتنده عبادت ایدوب
قرآن عظیم تلاوت ایدرلر و بتکده لر مساجد و
منابر اولمشدر و هر ایل دار حربدن بلاد اسلامه
اللی بیک ارتق کافر و کافره اسیر کتورلر مسلمان
اولورلر و انلردن دامن قیامته دکن مؤمن و مؤمنه
وجوده کلور حضرت اللهک الوهیتنه معترف اولوب
عبادتنه مشغول اولورلر بو جمیع مذکوراتک مثوباتی

وحسناتی پادشاه مجاهدک وآنا لرینک وده ده
لرینک دیوانندن درز و بوندن در جمیع اهل بلاد
اسلام دولتنک دوامی و عمرنک ازدیادی دعاسنه
مشغول درلر خصوصا من داعی مخلص که محمد بن
محمود شروانیم آناء اللیل واطراف النهار صلوة
خمسده اخلاصیله الکثر دعاسنه مشغول
اولورم وحضرت الله دن جل وعلا عمرنک ازیاده
ودولتنک دوامن استرم زیرا اسکیدن موروث
دعاجسیم ونعمتیله بسلنمش خدمتکاریم حالیا
بو بارگاه کیوان رفعتنک خاص دعاجیلرندن اولدوغم
بلدورم دیو خزینه معموریه فواید علمندن بر رساله
هدیه ایلتمکیچون هرچند فکر اتدم جواهر علمندن
پادشاهلره انسب نسنه کورمدم نتکیم ارده شیر

بابکان حکمندن ایدر عیش ونشاط فرح ملکلره ملک
سز میسر اولمز وملک جریسز اولمز وجری مالله جمع
اولور ومال عمارتله وعمارت عدل وسیاستله
اولور ملک سرمایسی مالدر ومالک خلاصه سنی
وپادشاهلره کرکلوسی نفیس جواهردر حاجت وقتنده
کرکنجه معاوندطورمغله چوریمز وخراب اولمز
پس من فقیر وحقیر دخی بو فنک معتبر کتابلرندن
وخاطرمدن اولان مسموعاتندن فواید ولطایف جمع
اتدوم یکرمی بش باب اوزرنه یازدوم وهربابی
بر جوهره مخصوص اتدم واول باب اجندکی ندن
اولدوغن ونته اولدوغن ونیرده اولدوغن وابوسن
ونیلوسن وخاصیتن وفایده سن وقیمتن وجلاسن
ودوزمسن وصقلمه سن بیان اتدوم اد تحفه

مرادی قودم وان حضرت سلیمان اهل اسلامک
خزینهٔ معموره سنه مورچه وار تحفهٔ ماحضر پیش
کش کتوردوم واکرچه خزینهٔ معموریه فنون علمدن
رساله هدیه ایلتمك زیرهٔ کرمانه وخرمای بصریه
ایلتمك کبیدر لیکن چون مقصود بیان عجز وعرض
حال واثبات دعاکویلغدر اول شهریار مخدومکلدن
امیددر کیم حیز قبولده واقع اوله وانفاس عیسوی
برله حیات جاودان بغشلیوب سلیمان وار ما لی
لا اری الهدهد ایله حالمی تفقد ایده تا تاجدار
اولام وسعادت دوجهانی بولم **مصرع**
این کار دولتست کنون تا کرا رسد ● ایزد تعالی وتقدس
همیشه یریوزن بو پادشاه عالم وعادلك دولتی ورفعتی
برله آراسته وپیراسته طوتسون ودین ودنیاده

اعلاء همت واقصاء امنیته ایرشدرسن آمین یا مجیب
السائلین اولکی باب ـــــ انجو احوالن بیان ایدر
ایکنجی باب ـــــ یاقوت احوالن بیان ایدر
اوچنجی باب ـــــ زمرد احوالن بیان ایدر
دردنجی باب ـــــ زبرجد احوالن بیان ایدر
بشنجی باب ـــــ بلخش احوالن بیان ایدر
التنجی باب ـــــ نفش احوالن بیان ایدر
یدنجی باب ـــــ بجادی احوالن بیان ایدر
سکزنجی باب ـــــ الماس احوالن بیان ایدر
طقوزنجی باب ـــــ عین الهر احوالن بیان ایدر
اونجی باب ـــــ بازهر احوالن بیان ایدر
اون برنجی باب ـــــ پیروزه احوالن بیان ایدر
اون ایکنجی باب ـــــ عقیق احوالن بیان ایدر

صونك یوزینه چقرا اول لطیف رشحلر دکز صوینه قرشمدن
نصب اولدوغنجه قپوب یود رینه دکز دیبنه اینر قویتی
یرکرده قرار ادر ایرزق و قتلرده وقلان بیللر
اسدکده وهوا اوستنده یرندن حرکت ایتمزدکز
یوزینه چقمز واول قدر بوعمله مشغول اولور
قرصغنده تدریجله جمع اولان صو غلیظ اولمغه
بشلر اول وقتن دکز دیبنه اینر اندکی یره صدفن
بوکدر دخی هیچ حرکت ایتمز طوردغی یرده بتمش اغنجه
بکزر اولور وقور صغنده جمع اولان صولر اول
وقتن تربیت بولورلر طوردوغی یره کون قتی قتی بغلنرلر
انجو اولورلر و بوندن درر کیم انجو صوغان کبی قت
قت الور قت قت اولمین انجو اولمز دوزمه اولور
پس اکر صدف طوردوغی یر دریك ودوز واری اولا

وهم صدف قبلاین صو شفاف وصافی اولا کدورتدن
وعضوناتدن اچنده نسنه اولمیه ناچار صدفن کی
انجو صافی وشفاف ودکرمی وابدار اولور واکر
صدف طوردوغی وصو دیدکمز لین اولمیه انجوسی دخی
وصفا اندکمز لین اولمز بلنیاس ایدر قتی دریك یرکرده
بولنان صدفلرك انجوسی طونوق اولور زیرا کنشدن
اکا کرکنجه مدار ایرشمز وقتی یوقفه یرلرده بولنان
صدفلرك انجوسی صرو اولور زیرا کنش حرارتی
اکا قتی اثر ایدر ودریك لکده ویوفقه لقده معتدل
اولان یرلرك صدفلرنك انجوسی ابدار وشفاف وصافی
ولطیف اولور بلنیوسك بو تدقیق وتحقیق قلن حکیملر
سوزنه مخالفدر ارسطالیس ایدر صدف قرصغنده
اغجد غی بمشه بکزر اکر وقتنده النسه صافی وشفاف

وابدار ولطیف ورایج اولور اگر وقتندن کچرسه
چورر خراب اولور هیچ رونق وابدارلك قالمز
واگر ایرشمدن النسه رنگی ورونقی وصوبی اولمز
نتکیم یمش حالیدر مسعودی کتابنده ایدر نیسان اینده
صدف اولدوغی دکزلره حضرت الله جل وعلا
امریله بر لطیف یغمور ایتر اول یغمور اینده کی
حالده نقدر کیم دکز دیبلرنده صدفلو اجانورلر
وارسه دکز یوزینه چقرلر اغزلرین اچرلر اول یغمور دن
نصبلری اولدقچه قبوب یودرلر نیه دکز دیبنه
اینرلر قوییی یرلرده قرار ایدرلر قورصقلرندکی
نیسان صویی یرلرنه وصدفی قبلین صویه کوره بربیت
بولر انجو اولور خواجه ناصر طوسی تنسوق نامه ایلخانی
ادلو کتابی جوهرنامه سنده ایدر انجو کموك

جنسندن بر کموکدر حضرت حق تعالی جل وعلا
انی صدف قورصغنده خلق ایدر نتکیم دیلر وبو
ذکر اولان صدف چوق یرلرده اولور ایوسی
عمان دکزنده چقر واندن صکره خارك جزیره سنده
چقر صدفك انجوسی ایودر وخارك فارسه تعلق
یردر کیشیله بحرین ارسنده در واندن صکره
سرندیب دکزندن چقن صدفك انجوسی ایودر
واندن صکره کیش بحرین دکزندن چقن ایودر
وحجاز ویمن وعدن وسحرب وقلزم دکزلرندن
چقن انجوده لطافت وطراوت وابدارلك ازدر
ویا خود هیچ یوقدر خواجه نصیر جوهرنامه سنده
ایدر بو ایامده مصر یقین دکزده انجو کانی بولندی
واندن اولقدر انجو بولندیکیم جمیع ولایتده انجو

قیمتی کسلدی تنغاشی ایدر غواص صدفی دکزدن
چقرمق استسه براوزن برك ایپك اجنه اکی یوزلدن
قدر قارطش بغلر و اول ایپی براوزن صیرقیله
مقل اغجندن اولور کیه برز صدفی سزدکی یرلره
کدر اولصرقیله دکزدکی صدفلری ارر بولور
اندنصکره طشه بزکندوزن طشله دکزه برغوط
فی الحال دکز دبنه ایزنشانلدغی صدفلری اوراغه
بکزر کسیجیکیله کسر وهم دکزه بلسنه اغ کبی توربرلر
اندرر کسلکی صدفلری اول توبره کره قویرینه
ایپه یاپشور تعجیل اله طشره یه چقر و غواصلرك
بردرلو یغی اولور دکزه واردقلرنده اول یغی بله
الوب طاکرلار دکزده ادمه قصد ایدیجی جانورلر
چوغ اولور چنکم غواص کوررلر هلاکنه قصد ادرلر

غواص دخی فی الحال بلسندکی یغی دکزه دوکرلر
دکز ایچی اولجانورلره هیبتلو کورنر اول یردن
قچرلر غواصه کلمزلر غواص بو سببله کندو
اوزن الردن قورتزر وهم اولجانورلر قره
طشدن قورقرلر اق طشدن قورقمزلر انکیچون
غواص ایپه قره طش بغلر اق طاش بغلمز

فصل دوم

در
انجو دیدکمز جوهرك ادلرن بیان ایدر جوهریلرن
چنکم جوهر دیسلر مقصودلری انجودر قلان جوهرلری
ادیله اوقورلر و بو جوهر ادلو انجوی کردلنمش السه
اکا جمان دولو وشدر درلر کرکسه اوق اولسون
کرکسه ایری اولسون واکر دلنمه مش اولسه اکا
در درلر وحب درلر وبیض درلر وبیضه درلر ونومه
درلر وحزنی درلر وخزده درلر و بویك دانلو انجولره

کرکسه دلنمش ویا دلنمش اوله جوهر مدحرج درلر وجوهر
فاده درکر وجوهر رطب درلر ولولو درکر ودر درلر
وحبه درلر لیکن جوهریلر دربر انجویه درلر کیم
وزنی ایکی درهمدن آرتوغ اوله اکرچه آرتوق
برحبه ویا ایکی حبه اوله وهم جمیع صفتلرنده
کامل اوله وآکر وزنی ایکی درهمدن اکسك
اوله آکر برحبه اکر ایکی حبه اول وقت آکا حبه
درلر قچنکیم صفات یرنده اولا وکوچك دانلوا
انجوکه کوك دلنمش اولسون ویا دلنمش لولوی دق
درلر ولولوی نظم درلر وحب براق انجوا دیدکیم
اوقلغندن دلنمز خواجه جواهرنامه سنده ایدر
انجوادلو جوهر آکر کرکنجه نفیس ولطیف شریف
جوهردر آکا بك واصاغرك مطلوبی ومرغوبیدر

زمانه نك خواتینی تحصیلنه وجمعنه کرکنجه راغب
دررلر لیکن ایوسن تیلوسندن بچمد کلرندن
بهاسنده عاجز اولورلر پس واجب اولدکیم
ایوسن تیلوسندن بچه وزوهم بهالرن بیان
ایده وزکی تاکتابمز مطالعه قلنلن بوجوهری
وهم بهاسن بصیرتله بیلر نقلیله الوب صتمیلر
وبو انجوادلو جوهرك ایوسن ییلوسندن دورت
وجهیله سچرلر رنکندن وصونیدن وشکلندن
وبویکلکندن واوقلغندن سچرلر انشاء الله
هربرن برفصلده بیان ایدوز فصل سوم انجوا
دیدوکمز جوهرك ایولکن وتیلولغن بیان ایدر
رنك جهتندن بوفصل اون نوع اوزره در
اولکی نوع اقدر ونوع دورت صنف اوزره در

اولکی صنفك انجوسی یلدوز کبی ابدار و شفاف
و دکرمی و لور عیبی اولمز بونك کبی انجویه جوهریلر
نجم دیرلر جمیع انجولرك کزیده سیدر خصوصا
وزنی بوچوق دینار اوله ایکنجی صنفك انجوسی سود کبی
اق و ابدار و صافی اولور جوهریلر بونك کبی انجویه
شیربام دیرلر قتلرنده کوکنجه مطلوب و مرغوبدر
اجنجی صنفك انجوسی براق انجودر کیم اچنده رونق
و طراوت و ابدارلك یوقدر جوهریلر بونك کبی
انجویه خشکاب دیرلر قتلرنده مقبول و مرغوب
دکلدر دردنجی صنفك انجوسی کرج کبی اق و صوسز
اولور بونك کبی انجویه جوهریلر حصی دیرلر بغایت
یرمزدر ایکنجی نوعه تبنی دیرلر رنکی صمان رنکنه
بکزر یعنی رنکنده ازصرولق بولنور بو نوعه

جوهریلر قتی رغبت ایدرلر زیرا کیم انجوسی کرکنجه
ابدار در اوچنجی نوعه وردی دیرلر رنکی کل رنکنه
بکزر صرویله قزلدن مرکبدر بو نوع انجو ابدار
اولدیغیچون جوهریلر قتنده مرغوبدر دردنجی نوعه
رصاصی دیرلر رنکی قلعی رنکنه بکزر بو کره دخی فی
الجمله رغبت ایدرلر بشنجی نوعه سیمابی دیرلر
رنکنده صوده لطافتده بر قطره زیبویه بکزر
بو دخی مرغوبدر التنجی طاووسی دیرلر طاوس
رنکنه بکزر اغله یشلدر مرکبدر بقنه اچنده
قوس قزحه بکزر نسنلر کورنر بو نوعه انجو
اکرچه سحج شفاف اولدیغیچون مرغوبدر لیکن
صوبی بیاز اولمز یدنجی نوعه فقاعی دیرلر رنکی
قزل و طونقدر صوبی و سایر صفاتی نه دکلو

برندن اولسه ایکن مرغوب المز سکزنجی نوعه تسمی
درلر بیشلله صرودن مرکبدور بو نوعه انجوا
قجنکیم صوبی و قلان صفاتی بریندن اولسه فی الجمله
مرغوبدر طقوزنجی نوعه زیتونی درلر اونجی نوعه
نحاسی درلر رنکی بقر رنکینه بکزر بو زیتونینک
ونحاسینک وحصینک اك ایوسندن وابدارندن
فایده یوقدر خصوصا کیم یرامز اوله فصل چهارم
انجونک ایوسن وبتلوسن بیان ایدر صوجهتندن
جولجه جوهرنامه سندن ایدر انجونک اصلی وورلغی
صوبی وابدارلغیدر قلان صفاتی صوینه تابعدور
پس قجنکیم انجو صوینده کامل اولا وقلان صفاتنده
ناقص اوله اول انجونک طالبی وخریداری چوغ اولور
واکر حالی عکسنجه اولسه هیچ کمسنه اکا التفات

اتمز خصوصا جوهری اولا وبو صو انجوده ثابت
وپایدار اولمغ سببی انجونک طاش قابنک قلکلیغیدر
پس نقدر کیم انجونک طاش قبی قلن اولسه
صوبی ثابترق اولور تیز هلاك اولمز هم طراوتلو
دونقلو اولور قابی قالك اولمین انجونک صوبی ثابت
اولمز تیز هلاك اولور وبوندندر کیم جوهری صرولغه
میل ایدن انجویه ارتق رغبت ایدرلر زیرا آغ
انجونک قبی یوفقه اولور وصرولغه میل ایدنک
قلك اولور وبو صو اکرچه ظاهرده همان رنکدر
لیکن حقیقتده رنکدن غیردر واول نوع اوزره در
اولکی نوعه دزخوشاب درلر بو نوع انجو آق
ونازك وشفاف وصافی وابدار اولور وبر قطره
صویه بکزر اجنبدن ارتوتك بولنمز بو نوعه

انجوا بی نظیرا ولور خصوصا قلان اوصافی یرنده
اوله اکنجی نوعه شکراب درلر صولو اطراوتلو
انجودر رنکی صرولغه میل ادر تنکیم تبنی اوچنجی در
نوعه شکربام وزرداب درلر رنکی نبات رنکی
کبی صرویله قزلدن مرکبدر طراوتلوسی مرغوب
اولور دردنجی نوعه سرخاب درلر بو بر انجودر کیم
صوتیندن طونوق قزللق کورنور صرولغله بو نوع
شکربامدن ادنادر بشنجی نوعه سراب درلر
بو نوعه انجونک صوبی یشل ایله صرودن
مرکب کورنور تنکیم شمعیدن یدی التنجی
نوعه سفیدار درلر بو انجونک صوبی طونقلقدن
اق کلمه بکزر بو نوعه انجوسنز ابدا دنی در
یدنجی نوعه خشکاب درلر بو بر اق

صوسز قوری انجودر رواجی ونوقی قلممشدر
سکزنجی نوعه بی آب درلر و بو انجوا حصی کبی طراوتی
یوقدر و بو اکی نوع جمیع انواعک برامزیدر یوسنده
دخی فایده یوقدر طقزنجی نوعه بوقلمون درلر
و بو انجودر کیم صوبی بر حال اوزره طورمز هر برنج
کوندن دخی درلو کورنور بو نوعک صوبی اکرچه
یرنده در لیکن ثابت اولمدوغیچون مرغوب دکلدر
اونجی ذو الحال درلر و بو بر انجودر کیم صوبی یرنده
اولا و ثابت و پایدار اولا لیکن اچنده بنک ونشان
اولا بو نوعه انجویه خالدار درلر مطلوب و مرغوب
اولمز فصل پنجم انجونک ایوسن و ایلوسن بیان
ایدر شکل و هیئتی جهتندن و بو فصل اون ایکی نوع
اوزره در اولکی نوعه عیون درلر و مدخرج درلر

وغلتان درلر بو بر دكرمی انجودر كيم دكرميلكدن
هيچ قصوری يوقدر بو هيئت وشكل انجوده كركچه
مرغوب اولور خصوصا وزنده بردنيار اوله اكنجی
نوعه بيضی درلر وغلامی درلر و بو يمرده كبی وزون
صغود كرمی انجودر جوهريلر قتنده معروفدر
مدحرجدن صكره مرغوب شكلدر خصوصا وزنی
بر مثقال اوله اول وقت لانظير اولور اوجنجی نوعه
شلغمی درلر و بو شلغم شكلنده يصی و دكرمی انجودر
بيضدن صكره مرغوبدر دردنجی نوعه زيتونی درلر
بو بر انجودر كيم اورتسی يوغون و ايكی طرفی انجه
اولا انجلكده بر برينه برابر اوله اكر ايكی طرفی
برابر اولميه اول وقتده اكا ترنجی درلر و بو شلغميدن
صكره مقبول و مرغوبدر بشنجی نوعد التنجی نوعه

مفرطح درلر و متعد درلر و قاعدو قوفلی درلر
و اول بر انجودر كيم بر طرفی انجه و بر طرفی شلغم كبی
يصی و دكرمی اوله يدنجی نوعه عدسی درلر بو نوع
انجو بعينه شكلده مرجمكه بكزر سكزنجی نوعه نردی
درلر بعينه نرده مهرسنه بكزر طقوزنجی نوعه مزر درلر
وكردار درلر بو بر انجودر كيم اورتسنده بغلنمش
قوشغه بكزر خط كورنور اونجی نوعه مركب درلر
بو نوع بقنه ايكی انجو كورنور كيم بر برينه يپشمش اوله
اون برنجی نوعه لوزی درلر بعينه بادامه بكزر انجودر
اون ايكنجی نوعه شعيری درلر بعينه اربه شكلنه
بكزر هيئتده اون اوچنجی نوعه فلكی درلر بو نوع انجو
بعينه كيه بكزر اون دردنجی نوعه مضرسی درلر بو بر
انجودر كيم اوزرنه زايد نسنه لر يپشمشدر اون بشنجی

نوعه محدد درلر بو نوع انجونك يوزى چيچك بورمش
يوزه بكزر اما لستجى نوعه نيم رود درلر و بو نوعك
بريانى يصى اولور مصيقلو و يوزك قشلرنه مناسبدر
و بعضيلر ايدرلر عدسى بر انجودركم اوزرنه مرجمك [illegible]
بكزر بردخى انجو بيتشمش اوله و لؤلؤى بر انجويه درلركم
اوزرنه بادامه بكزر بردخى انجو بيتشمش اوله و شعير
بر انجويه درلركم اوزرنه آربيه بكزر انجوا
بيتشمشدر و ملكى بر انجويه درلركم اوزرنه كميه
بكزر بر انجو بيتشمشدر و مضرسى بر انجويه درلركم
دش دش اولا حاذق حكاك بو ذكر اولنلرى مبرداله
اصوله كتورر و بو ذكر اولان شكللرده ترجيحدن
صكره مرغوب و مقبول شكل يوقدر اما اول نسنلركه
انجونك دلكنه تعلق طوتر خواجه جوهرنامسنده

ايدر بزدن قديم زمانده دلوكى دار اولان انجوا
مقبول و مرغوب ايدى و دلكى كيك اولان انجوى دلوكى
طار اولانك يارو بهاسنه الوب صترلردى ارتق
مرغوب دكلدى ليكن بو ايامده پادشاهلرمز و
بكلرمز ايكيسنك اراسنده فرق اتمزلر بلكم كيك
دلكلو انجويه ارتق رغبت ادرلر زيرا بو ايامده
اموزه و ترصيعه و خفتانلره بركدرلر كيك دلكلو
انجو بركتمكده اسان و محكم اولور ليكن ايله كركدركيم
قتى كيك اولميه و هم دلوكى دوز اوله اكرى اولميه
و انجونك اورتسنده اوله اكر دلك طار اولميه
و يا يانسنده اوله بهاسى ناقص اولور فصل ششم
انجونك اوقلغن و بويوكلكن بيان ايدر خواجه تنسوق
نامه ادلو جوهرنامسنده ايدر بزدن اول قديم

زمانده جویلری اوچ غربیل طوترلردی اولکی غربیلك
دلوکی کرکنجه طاردر انجو صدفدن چقدقده
بو غربیله قویرلر چلقورلر اشاغه اینه حب درلر وزیره
درلر اوقلغندن دلنمز معاجین ایچون و کوز
اوتلری ایچون سقلرلر واندن صکره اولکی غربیلین
کچمین انجویی ایکنجی غربیله قورلر اشاغه اینه
باب صیدی درلر معناسی اشاغه ایننك یوز دانسی
برمثقال دردمك اولور و بو باب صدی حکاك
دلدکدن صولوسن و دکرمیسن عقد ایچون سچرلر
اولورلر قلانن ایپه دزب نثار ایدرلر آکا
نثار صیدی درلر واندن صکره ایکنجی غربیلدن کچمین
انجویی اوچنجی غربال قویرلر چلقرلر اشاغه اینه
باب شصتی درلر معناسی اشاغه اینك التمش دانسی

برمثقال دردمك اولور بونی دخی حکاك دلدکدن
صکره دکرمسن و صولوسن عقد ایچون آلورلر
قلانن ایپه دزرلر نثار شصتی درلر واندن صکره
انجویی دردنجی غرباله قویرلر چلقرلر اشاغه اینه
باب پنجاهی درلر معناسی اشاغه ایننك اللی برمثقال
دردمك اولور. بونی دخی حکاك دلدکدن صکره
ایوسن عقد ایچون سچرلر قلانن ایپه دزرلر آکا
نثاری پنجاهی درلر واندن صکره بشنجی غربیله قورلر
چلقرلر اشاغه اینه باب جهلی درلر معناسی اشغه
ایننك قرق دانسی برمثقال دردمك اولور و بونی
دخی حکاك دلدکدن صکره ایوسن عقد ایچون
سچوب قلانن ایپه دزرلر آکا نثار جهلی درلر
و بشنجی غربالدن کچمیه نك عقده یرارن عقد ادرلر

ودخی بویکن عقد اتمزلر مناسبن مناسبنه قترلر
چفت چفت ادرلر صقلرلر واکر مناسب بولنمسه
آیرو آیرو اصقلر **فصل هفتم** عقدی حاللرن بیان
ادر عقد بر انجو دیرسنه دیرلر کم اوتز التی داندن
دوزلمش اولا پس بو عقد اکر **باب صدیدن** دوزلسه
وزنی ایکی دنك و بر قیراط اولورا کا عقد وزنی
درلر و عقد صدیدرلر و اکر عقد **باب ششتیدن**
اولا وزنی بوچق مثقال واوچ قیراط وخمس قیراط
اولور واکر کیم **صدنیك** اریلرندن **وششتینك**
اوقلرندن عقد ادرسه بوچق مثقال اولور
ششتینك بویکلرندن ونیجاهینك اوقلرندن عقد
ادیجك وزنی درت دنك اولور غالبا اکر **عقد**
باب نیجاهیدن اولا وزنی درت بوچق دنك اولور

اکر عقد باب جهلیدن اولا وزن بش بوچق
دنك وثلث قیراط اولور وبو ذکر اولنان عقدلر
زمان قدیمده یوغ ایدی انجو بهان صاتلمسون دیو
احداث اتدلر وقدیمده عقدی بر انجودن ادرلر
ایدی کم اوتز التی دانسی بر مثقال اولوردی بو وزندن
اکسك عقد اتمزلر ایدی پس اکر عقدك وزنی
بر مثقال اوله هر اوچ دانسی بوچق دنك اولور واکر
عقدك وزنی ایکی مثقال اوله هر دانسی بر قیراط
وثلث قیراط اولورا **اکر** عقدك وزنی درت بوچق
مثقال اولا هر دانسی اوچ قیراط اولورا **اکر** عقدك
وزنی التی مثقال اوله هر دانسی بر دنك اولور
اکر عقدك وزنی طقوز مثقال اوله هر دانسی
بر بچوق دنك اولور **اکر** عقدك وزنی اون ایکی

مثقال اوله هر دانسی ایکی دنك اولور و بو وزن
عقدك منتهی‌سیدر بو وزندن زاید گلن
انجولری عقد ایتمزلر بلکیم مناسبین مناسبیله
جفت ایدب صقلرلر اگر بر برینه مناسب
اولمسه فرد فرد صقلرلر وفردلك انجوده قتی عیبدر
مگرکه وزنی بوچق مثقال و یا بر مثقال اوله
وهم جمیع صفاتده برنده اولا اول وقتن فردلك
اکا مدح وهنر اولور نظیری وهمتاسی یوقدر
دیمك اولور و بونك کبی فرده جوهریلر درّ یتیم
درلر قلاده لرنك اورتسنده قورلر خصوصا
مدحرج وابدار اولا اگر بو فرد اولان انجونك
وزنی اوچ مثقال اوله اکا درّتیمه درلر و بو درّتیمه
قچنکم جمیع صفاتنده کامل اولا هیچ کسنه اکا قیمت

و بها ایده مز خواجه جوهرنامسنده ایدر بودن
اولك قدیم زمانده جوهریلر عقدی اوتوز
التی داندن ایدرلردی ارتوق اکسك ایتمزلردی
و بعض متاخرلر اوتز الت داندن اولان عقده
التسن یونلمش صدف ایدرلر زینت ایچون انی
قیمته طوتمزلر و قلن دانلرك اونی ایو واونی
میانه واونی یتلو ایدرلر شولکیم اون یتلوسی
سکز میانه نك بهاسن گتورر واون میانسی
سکز کزیده نك بهاسن گتورر لیکن اون
ایو انجو برینه اون میانه یقین انجو قترلر واون
میانه انجو برینه اون یتلویه یقین انجو قترلر
واون یتلو انجو برینه کرکنجه یتلو ویرمز انجوا
قترلر شویله کم اون دانه یتلو انجوسنی اکه دانه

میانه انجو بهاسنه الورلر واون میانسنی دون
کزین بهاسنه الورلر وبوندن درر عقد
اچنده قدما وصف ایندکلرین یکرمی دانه میانه
انجو اولسه اول عقد تمام بهاسنه صاتلور
وبو ذکر اولان تصرفلر ومناقشلر اول وقتن
اولرکیم عقد اوچ مثقال ویا اوچ مثقالدن
ارتوق اوله واوچ مثقالدن اکسک اولن عقده
لرده بو قدر تصرف ومناقشه ایتمزلر وایلدخی
منع وعیب ایدرلر **فصل هشتم** بو انجو ادلو جوهرک
انواعنک بهاسن وقیمتنی بیان ایدر خواجه
جوهر نامسنده ایدر جواهر قیمتی قلان متاعلر
قیمتی کبی بر حالده قرار اوزره قلمز هر ایامده
وهر شهرده وهر ولایتده دخی درلو اولورلر

صترلر زیرا جواهر الن واکا رغبت کوسترن
سلاطین وامرا وخواتین واکا بر درلو بونلرک
طبیعتلری بر قرار اوزره اولمز چنکم جواهره
میل ورغبت ایدرلر بهالری کرکنجه ارتر وچنکم
جواهره رغبت والتفات ایتمزلر بهاسی کرکنجه
صنور وبوندن درکه ایدرلر جواهره قیمت وضع
ایتمک اصلی وقاعدهسی یوقدر وبو ضعیف بوبابده
استدکم وبلدکم قیمتلری بو طریقله بیان ایتسم
کرک هیچ تفاوت ایتمیه واکر ادرا اولسه
بعضسنی بعضنه نسبت ایدیجک اول تفاوت اندن
معلوم اولور اوله ویا از ارتوق واکسک النه
جوهریلرک عادتی اولدرکم دیزه انجوی طرتوبله
صترلر صاین صتمزلر وقتنه کوره ویوزنه

ورغبتنه كوره صاتارلر لكن غالب اولدر كم
كومشه برابر صاتارلر از ارتوق ويا اكسك
ونشاري دخي وزنله صاتارلر صدي نشارن اكي
زيره بهاسنه صاتارلر از ارتوق ويا اكسك وشصتي
نشارن اكي ويا اوج صدي بهاسنه صاتارلر وپنجاهي
نشارن اكي شصتي بهاسنه صاتارلر وجهلي نشارن
اكي پنجاهي بهاسنه صاتارلر از ارتق ويا اكسك
وقيمتنه ورغبتنه ورنكنه صوينه كوره صاتارلر
اما عقد فچنكم وزني بر مثقال اوله هر اوج
دانسي بوچق دنك اولور بغداد وشيراز ناحينك
جوهريلري اكا بش دينار التون بها ادرلر هر
دانسنك بهاسي بردك التون اولور واكر عقدك
وزني بر بوچق مثقال اوله هر دانسي بر قيراط اولور

اكا اون دينار بها ايدرلر هر دانسي اكي دنك التونه
الورلر اكر عقدك وزني اكي مثقال اوله دانلرنك
هر اوچي بر دنك اولور بكرمي دينار بها ايدرلر
هر اوج دانسي اكي ديناره كلور واكر عقدك وزني
اوج مثقال اوله دانلر بوچقر دنك اولور التمش
دينار بها ايدرلر هر دانسي بر دينار ودرت
دنك التونه اولور اكر عقدك وزني التي مثقال
اوله دانلر بر بر دنك اولور فچنكم بو عقدك
دانلري كركنجه ايو ودوز اوله يوز سكسن دينارده
اكي يوز قرق ديناره دكن بها ادرلر هر دانسي
بش ديناره اولور اكر بونك كبي عقدك دانلري
دوز مناسب اولميه بلكه ايولو يتلو اوله لپس
انوك دانلرنك ايوسن دزدر ديناره بها ايدرلر

ومیانسنك ایوسنه یقین اولن اوچر دینار بها ادرلر
وتیلوسنه یقین اولان بر ربوچق دینار بها ادرلر
ویرمز دانه لرن بوچقر دینار بها ادرلر عقدك
وزن قچنکم اوچ مثقال دن ارته اول عقده
دانلرنه کوره بها ادرلر اکر دانلر بوچقر دنك
اوله وهم اچنده عیب اولمیه هر دانسنه درت
دینار بها ادەلر عقدی یوز قرق دینار اولور واکر
دانلری اوچر قیراط اوله سکز دینار بها ادرلر
عقدی ایکی یوز سکسن سکز دینار اولور اکر
عقدك دانلری برابر دنك ولا هر دانسنه
اون سکز دینار بها ادرلر عقدی بش یوز یتمش
التی دیناره اولور حاصل کلام جوهریلرك اصللری
وقاعده لری اولدر قچنکم انجو بوچق دنك اوله

عیب سز اولا بهاسی ذکر ایتدکمز لین اولر واندن
صکره بر دنکه ایرشنجه هر بر قیراط وزننده ارتغله
بهاسی ایکی اولقدر اولور مثلا قچنکم عقدك
دانلری بر ربر دنك ویرر قیراط اولا وبرر اربه
وثلث اربه اوله هر دانسنه اوتز سکز دینار
بها اولور عقدی بیك اوچ یوز سکز دینار اولور
اکر عقدك دانلری بر ر داك واوچر قیراط
اولا هر دانسنه یتمش التی دینار بها ادرلر
عقدی ایکی بیك یدی یوز اوتوز التی دینار اولور
واکر عقدك دانلری کشر داك اولا هر دانسنه
یوز اللی ایکی دینار بها ادرلر عقدی اوچ بیك درت
یوز یتمش ایکی دینار اولور واکی دنکدن ایکی بوچق
دنکه ایرشنجه هر دانك ربع وزن اوزرنه ارتغله

بهاسی ایکی اولقدر اولور مثلا قچنکم دانک وزنی
ایکی بوچق دانک اوله بهاسی اوج یوز درت دینار اولور
عقدی التی بک طقوز یوز قرق دینار اولور اگر
بو وزنلو دانک بش اولسندن بر اولوسی اوزره
ارتسه بهاسی ایکی اولقدر اولور و بو بهاکم
ذکر اولندی غلطان وابدار وشفاف وعیبسز
دانلرک بهاسیدر وقچنکم بو صفتلو انجو دانسنک
وزنی بوچق مثقال اوله اول وقتن کسنه
اکا بها ادهمز بایع ومشتری ارادتلرنه کوره
الورلر صترلر وبعضلر التی سکز دیناره بها
ادرلر خواجه ایدر اگر دانک وزنی بر مثقال
اوله جمیع صفاتی یرنده اوله بیک دینار بها ادرلر
واگر دانک وزنی بش دانک اوله بش یوز دیناره

بها ادرلر واگر وزنی درت دانک اوله اوج یوز
دیناره بها ادرلر هر بر دانکه اللی دینار اولور
واگر دانک وزنی بوچق مثقال اوله ایکی یوز دینا ره
بها ادرلر و بو قیاسه کوره قلانن رعایت ادرلر
وآسکی انجویی یکی انجودن ارتق بهایه الورلر
قچنکم صوئی ثابت و پایدار اوله وجفت انجویه
ایکی فرزنجه بها ویرلر مکرکم در یتیم ویا در یتیمه
اوله اول وقتن اکا بها ونظیر اولمز وطاووسی
وشمعی وفقاعی انجولرکر و قلن انجولرک
وقلن انجولرک یری و بهاسنه آلورلر وعدی وزیتونی
وزنادی انجولری قلن انجولرک بهاسنک عشرنه
الورلر وخصیصک ونحاسیه ودخی عیبلی ولکن انجولره
هیچ رغبت و بها اتمزلر ودلکنده و پاشکلنده

عیبی اولن انجولری عیبسز انجولرك ثلثیه الورلر
ابو ریحان جوهرنامه‌سنده ایدر عیبسز مدحرج
نجمی انجو قچنکم وزنی بر دانك اوله ایکی دینار
ویا اوچ دینار بهاسیدر واکر وزنی ایکی دانك
اولا بهاسی یکرمی ویا اوتوز دینار در واکر
وزنی بوچق مثقال اوله بهاسی تمیش دینار در
واکر وزنی بش دانك اوله بهاسی ایکی یوز دیناره
دکن اولور واندن صکره هر دانك وزننده ارتغله
بهاسنده یوز دینار ارتر وهم ایدر بر مثقال
عیبسز مدحرج نجمی بش یوز دیناره دکر
واکر ایکی بوچق مثقال اوله بیك دینار دن ایکی
بیك دیناره دکن دکر واکر اوچ مثقال اولا
اوچ بیك دیناره دکن دکر وبو وزندن ارتق

وزنلو انجو کیسنه کورمشده کلدی خواجه ایدر ابو ریحان
ذکر ایتدکی قیمت زمان قدیمده ایدی وبو آیامده
انجویه اولبهای کیسنه ویرمز بلکیم بز ذکر ایتدکمز
قیمتلرده دخی تعلل ومناقشه ایدرلر تیفاشی ایدر
مصر شام مکه عدن مسخرت هند جوهریلرینك
انجو بابنده اصللری وقاعده‌لری واردر اول کی
قاعده‌لری اولدرکیم عقدك وزنی درت مثقاله
ارشنجه باسنه بها ایتمزلر بلکه اوز مناسب عقد
ایدرلر وهر اون عقده بر بها وضع ایدرلر
ودرت مثقالدن صکره آلتی مثقال دکن
هر بری عقدی باشنه قیمت ایدرلر واندن صکره
عقده اعتبار اولمز دانسنه وحبه سنه کوره
اعتبار ایدرلر اکنجی قاعده‌لری اولدرکیم اول محلنه

کوره بابت صدفی عقدینه قیمت وضع ایدرلر واندن
صکره بر مثقاله ایرشنجه هر بر دانك وزننده ارتغله
قیمتنك ربع اوزرینه آرتررلر وبر مثقالدن اکی
مثقاله و ربع مثقاله دکین هر ربع وزننده ارتغله
قیمتنده بشر دینار آرتررلر واندن درت
مثقاله ایرشنجه هر ربع وزننده آرتغله قیمتنده
اونر دینار آرتررلر واندن صکره عقدی باشنه
قیمت ایدرلر واندن عقد آلتی مثقاله ایرشنجه
وزننده هر ربع آرتغله بهاسنده اون دینار
آرتررلر قچنکم جوهری بابت صدفیدن اون عقد
ایده کم هر عقد ثلث مثقال و بر قیراط اولا اکا
قیمت درت دینار وضع ایده و بو وضعدن صکره
اون عقد کم هر عقدی بوچوق مثقال اوله قیمت بش

اولور واون عقد کم هر عقدی درت دانك اوله
قیمت سکز دیناردن ربع دینار اکسك اولور واون
عقد کم هر عقدی بر مثقال و ربع مثقال اوله
قیمتی اون بش دینار در واون عقد کم هر عقدی
بر بوچوق مثقال اوله قیمت یکرمی دینار در واون
عقد کم هر عقدی ایکی مثقال اوله قیمتی اوتز
دینار در واون عقد کم هر عقد اوچ مثقال و ربع
مثقال اوله قیمتی سکسن دینار در واون عقد کم
هر عقدی اوچ بوچوق مثقال اوله قیمت طقسان
دینار در واوه عقد عقد کم هر عقدی درت
مثقال اوله قیمت ایکی یوز دینار در واکر
بر عقدده جمیع صفاتده بی نظیر اوله وهم مشتری
راغب اوله اوچ یوز دینار کتورر وآندن صکره

هر عقدی باشنه قیمت ادرلر پس اگر عقدك
وزنی درت مثقال و ربع مثقال اوله قیمتی اوتز
دینار در و اگر عقدك وزنی درت بوچق
مثقال اوله قیمتی قرق دینار در و اگر عقدك
وزنی بوچق مثقال و ربع مثقال اوله قیمتی اللی
دینار در و اگر عقدك وزنی بش مثقال اوله
قیمتی التمش دینار در و اگر عقدك وزنی بش بچق
مثقال اوله قیمتی سکسن دینار در و اگر عقدك
وزنی بش بوچق مثقال و ربع مثقال اولا قیمتی
طقسان دینار در و اگر عقدك وزنی التی مثقال
اولا قیمتنده اختلاف اتمشلردر بعضلر قتنده
یوز بش دینار در جمهور قتنده یوز اون دینار در
و بو اوزندن صکره قیمتی انجولرك حبلرینه و دانه‌لرینه

کوره اولور پس اگر انجو دانه‌سی بر مثقال و هم مدحرج
ابدار صفاتی یرنده اوله قیمتی اوچ یوز دینار در
اگر بو صفتلو دانه اکی اولا قیمتی یدی یوز دینار در
اگر مشتری راغب اولورسه سکز یوز دینار در
اگر اکی دانه انجو بوچقر مثقال اوللر جمیع صفاتلری
ند
اوللر قیمتلری یوز دینار در و اگر هر برینك
وزنی ثلث مثقال اوله قیمتلری اللیشر
دینار در و اگر اکسنك وزنی وزنی ثلث مثقال
اوله قیمتلری اوتزر دینار در و اگر اکسنك
وزنی درت قیراط اوله قیمتلری بشر دینار
در و اگر بر درك وزنی اکی درهم و بر حبه اوله
و یا اکی حبه اولا جمیع صفات یرنده اوله قیمتی
یدی یوز دینار در و اگر بو صفتلو در اکی اوله

قيمت يدى اكى بك دينار در هر برى بك دينار الور

فصل نهم انجو فايده لرن بيان ايدر اسحق بن عمران

ايدر انجو معتدلدر حرارتده و برودتده و
يبوستده و رطوبتده محمد بن ذكريا ايدر انجو
بارد و يابسدر و بعضلر ايدر كه يبوسته
ميل ايدر كوزدكى سكرلرى بدل ايدر و نورن
ارتورر جلا ويرر و صحتده سقلر و كوزدن
ظلمت و بياضى و قرحه و دمعه دفع ايدر نيتكم
مناسب اوتلرله كوزه قويلر و يا مناسب صولرله
اذه لر كوزه چكلر خصوصا بويك و نورلو و اسكى
و هموار اولا مضرسى اولميه و هم قوم و تبرق
اراسنده كنشدن چوق يتمش اولا اسحق بن عمران
ايدر انجويى معجونلرده يمك و صويه برغب صوين

انجمك سودادن اولن خفقان و ماليخولياى دفع
ايدر و خوف و جزع و فزع و عنين لكى كيدرر
معده يى و يوركى قوتلندررر قانلرى صافى ايدر
و هم يوركه فرح ويرر و ملالتى دفع ايدر و دخى
رحمى خلطدن آريدر اوغلنه قلمغه مهيا ايدر نيتكم
ابن زهر ايدر انجويى دايما اغزده طوتمق يوركه
قوت ويرر و بو عامدر جميع مزاجه موافق و
مناسبدر ارسطاليس ايدر انجويى باشده و قولقده
و بوينده كوترنلر جذام علتى واقع اولمز و اكر
واقع اولدن صكره كوترلر و هم كوترمكنه
مداوت اولر علتى ارترمز بلكه تدريجله دفع
ايدر نيتكم دايما كوترمكنه و معجوننه مداوت
ايدرلر و صويندن ارتوق صو اجميلر و هم ايدر

اگر انجویی حل ایدرلر شویلکیم ماء قراح اولا واول
محلول انجودن برصه طلا ایدرلر اول کی طلا ایله برصی
ایکدرر واگر کوزلک طمرنک انتشارندن صداع
واقع اولمش اوله محلول داله سعوط ایده لر صداعی
ایکدرر ابن ماسویه ایدر انجو قان طوتر خصوصا بغردن
کلن قانی اولا قچنکیم ایکی درهمن موافق اوتلرله
استعمال ایدلر وهم دیشی اغردر واگر سحق ایدوب
صغرک ایچی یغیله اغواچنه ایچورلر فایدسی گرکنجه
ظاهر اوله ارسطاطالیس ایدر انجونک حلی شویله درکیم
آلورلر انجویی کی سحق ایدرلر واندن صکره برنج
اکشسنک صویله گرکنجه قرشدررلر بر دفعه قورلر
واول بردقی برنج اکشسنک صویله طولدررلر
واول بردقی سرکه کیو کک اچنده اصرلر واول کبی

اون درت گون بش ترسدن کومرلر صکره چقررلر
انجو یرنده صوکبی حل اولمش اولور فضل دهم اول
نسنلری بیان ایدرکیم انجونک هیئتن بوزدورنکن
تغییر ایدر ودخی اول نسنلری بیان ایدرکیم
انجویه جلا ویرر وخرابن اصلاح ایدر خواجه ایدر
انجو اصلنده منعقد اولمش صو اولدغیچون جوهر
لطیف ونار کدررچق طور معغله چورزنکیدن
دوزار اوداستنه دویمز صررر وکوده اسیسندن
ودردن واکشیکردن ویغلردن وزفردن
وبیش برده طورمقدن ومسک وکافور وغالیه
کبی انی قوقو نسنلرله بله طورمقدن وایری
جواهرله بله طورمقدن طوراوتی وصوبی ورنکی
بوزلور چوررخراب اولور وهم سرکیله نوشادر

انجوی چوردرا وفادر اکثر تاجرلر انجویه مال
دیمزلر و محافظتنه رغبتلری یوقدر زیرا دائم
نقصانده در نتکیم بیان اولدی اولنسنلرکم
انجویه جلا ویرر و خرابن اصلاح ادر تنغاش ایدر
چونکم انجوده عیب بولنسه رنکی و صوی و شعاعی
یرنده اولمسه اول انجوی کنشه قرشو طوترلر
اکر اچنده هیچ وجهله شعاع کورنمیه جلای
قبول ایتمز علاجنه مشغول اولمیلر و اکر کورنه
طوتجق ایچنده شعاع کورنه جلای قبول ادر
سعی ادلر و علاج قبول ادن انجو اکر اوفق و صرو
اولا انجیر سودندن اول قدر اصلدلرکم
صرولغی کدن اصل رنکنه کله لیکن هر اوچ کونده
بر کره سودی کیدرلر برنه تازه سود قویلر و یا

صویلمش محلب و صویلمش صوصم و کافور برابر سحق
ادلر یوغره‌لر و بو حبادلو صروا انجولری اچنه قویلر
فند قلین یولقتلر ایدلر دمور کفجیه قویالر و
اوزرنه اول قدر باچه یاغن قورلرکه یولقلر
اچنده بتا یومشق اودیله ارقن ارقن بر زقینده

لر

اندن صو و دقدن صکره انجوی چقارلر بغایت
اری و صافی اولمش اولور و اکر علاج قبول ادن
انجونک رنکی قزل اولا تازه کچی سودیله بر ساعت
یویلر و اندن صکره الالرچوغان و شب و کافور
برابر یودوکلرنجی سودیله یوغرلر بوذکر اولان
انجولری بو یودقلری خمیرله قلك صویلر اول
قدر تنورده قویلرکه خمیر پشه و چونکم خمیردن
چقره‌لر بغایت اری و شفاف اوله و اکر بوحب

ادلو انجونك رنكي مشكدن ويا عبردن بوزلمش
اولا جلاسي شونيله در كيم الكر صابون وملح اندراني
وقوده برابر شيشيه قويلر واوزرنه طتلو صو قويلر
وبوحب ادلو انجولري شيشيه برغلر كومر اودي
اوزرنده ارقن ارقن قيندره لر ونقدر كم
صابون كوپكلنير كوركن الكر صوين بكيليه لر
وبو عملي برقج كرة ايده لر واندن صكره اري
صويله يويلر انجونك كيرپاصي كيدر اريتور وبردلو
دخي الكر سحق اولمش كافوري جلا ويرجك انجولريله
كنات بزي ايچنده برك بغليلر شيشه قدحه قويلر
اوزرنه اولقدر زنبق يغي ويا محلب يغي قويلر كيم
ياغ اوزرنه چقه پس قدحي يومشق كومر اودي
اوزرنه اولقدر قورلر كيم بش يوز صبي صيله

پس قدحي اوددن اندره لر اگر اچنده كي انجو اعز
دپسه چقره لر اگر اعز مدبسيه ينه اندوكي عملي
مكرر ايدرلر واول قدر بو عمله مشغول اولورلر كيم
انجولري وشفاف اولا ودخي بردرلو جلا الالر
نشادردن بر قيراط تنكاردن ايكي حبه بورهدن
بر حبه قلعيدن اوچ حبه جميعسي ايرو ايرو دوكلر
دمور كفچيه قويلر اوزرنه كركنجه صروسيركه
قويلر بر كرت كوردر اوديله كركنجه قيندرلر و
اندن صكره كفچه اوددن اندره لر صوق صو
اچنده شويله قويلر كيم اوتلر صويه ارشميه
وچونكم تمام صويه اوزرنه برز سحق ملح اندر
اني صونيدن قويلر واندن صكره اول اوتلردن
برزني ايايه قويلر وحبلري انكله كركنجه اوه لر

واندن صکره طتلو صو ایله کرکنجه یوبکر کیردن
ویاسدن ارنه اوکلکی زنکنه کله واکر انجونک
صرولغی طاش یوزنده اولا ایچ یوزنده اولمیه حماض
اکشیسنده مقطری اوعیبی دفع ایدر صرولغن کیدرر مجربدر

اکنجی باب یاقوت احوالن بیان ایدر انواعلریله

بو باب درت فصل اوزره در اولکی فصل یاقوت ندن
اولدوغن ونیته اولدوغن ونه طریقله بزه ارشدکن
بیان ایدر بلیناس حکیم سر طبیعت ادلو کتابنده ایدر
بعض یرکره کچنکم شعاعنه محاذی اولکر وهم کنشله
اول یرلرک اراسنده حایل ومانع اولمیه اول
یرکرده کنش حرارتی کرکنجه اثر ایدر ورطوبتدن
اول حدیله تحلیل ایدر کم ایچلرنده هیچ رطوبت
قلمز وهم حرارتیله یبوست اوزرلرینه اول

حدیله غالب اولور کیم طبیعتلرنده ورنکلرنده
وطعملرندن دونرلر برپارا اودا اولورلر وبو حالله
یرکره کچنکم رطوبت عارض اولسه دوزدغی یرک
حرارتن ویبوستن وهم کنشک حرارتی ویبوستی
بو رطوبت اوزرینه اول حدیله غلبه ایدرلر کیم
رطوبت کندو طبیعتندن چقر هوایه دونمکچون
بخاره دونر وهنوز هوایه دونمدن یبوست اوزرینه
غلبه ایدر طاش اولور و بو طاشک نقدر کم طرلری
طار انجه اولسه صوبی ولطافتی اچنده ثابت وپا
یدار
اولور وبو طریقله حاصل اولان طاشه یاقوت
درلر واچندکی لطافته یاقوتک صوبی ونوری
وشعاعی ورواجی ورونقی درلر واکر بو ذکر
اولان یرکرده صوچوق طورسه وهم هوا وکنش

حرارتی اوزرینه اولحدیله غلبه ایدرکم ایچنده
هیچ رطوبت قومز عنفله قیندر طشه دوندرر
اولقتن اولنغکنن طاش قزل یاقوت اولور
حرارتنه وقیندوغنه کوره اولور واکر بوصونک
رطوبتی کدرن وعنفله قیندوب طاشه دوندرن
حرارت حدن طشره اسی اولمیه اول وقتن بغلنن
یاقوتک رنکی صرو اولور واکر بوصویی طاشه
دوندرن حرارتک اثری اعتدالله اوله اولوقتن
بغلنن یاقوتک رنکی اق اولور واکر حرارتکه یبوستک
غلبه سندن طوردغی صوده رطوبت قلمز وصو
کندو طبیعتندن ورنکندن دونر قزمغه
باشلر وهم یبوست دخی اوزرینه غلبه ایدر
بغلنب قزل یاقوت اولیجق وقتن اوزرینه برودت

غلبه ایتسه اول قتن طشک ایچی قزل وطشره سی
قره صغو اولور ضروری ایچنده کی شعاع طشن اورر
واکی رنک بربرینه قرشور وبو ایکی رنک بربرینه قرشمقدن
طشک رنکی اسمانی کوزو کور یعنی کوک رنکنده
اولور عجم کوکه اسمانی دیر وبعضیلر ایدرلر رطوبت
بغلنوب صرو یاقوت اولجق وقتن اوزرینه برودت
غلبه ایدر ایچ یوزی صرو طاش یوزی قره اولور
واکی رنک بربرینه قرشمدن طاشه اسمانی رنک
حاصل اولور بلنیاس ایدر جمیع طشلر معدنلرنده
یاقوت اولمغه مستعد اولمشلر ایدی موانع طریقلرنده
واقع اولدوغیچون یاقوت اولمدیلر استعداد
لرنه کوره دخی درلو طاشلر اولورلر وبو طاشی
یاقوت اولمغه مانع اولان اکر حرارتسه طشک

رنكی قزللغه میل ادر واکر رطوبتسه طاشك
رنكی آقلغه میل ادر واکر یبوستسه طاشك
رنكی قره لغه میل ادر اما یاقوت معدنی تیفاشی
ایدر سرندیب جزیره سندن اوته قرق فرسنك یولده
بر بیوك جزیره وار در آكا بحیران درلر واول
بحیرانك ایچی واوزنلغی تمام التمش فرسنك در
وبو جزیره ده بر بیوك طاغ وار در کیم آكا هیچ
کمسنه چقمامشدر وهم چقمز یاقوت الماس وبنفش
اول طاغده در واول طاغك ادی راهون در
وایدرلر اول طاغك طاشلرنك بعضسی یاقوتدر
وبعضسی الماسدر وبعضسی بنفشدر چنكم اول
طاغه کونش طوقنسه بو جواهرك شعاعی هر طرفه
دوشر واول شعاعه برق راهون درلر وایدرلر

آدم علیه السلام اوچمقدن چقدقده اول طاغه
ایندی چوق کوز یاشلری دوکدی حضرت حق جل وعلا
آدمك علیه السلام قدمی برکاتندن حضرت حق جل
وعلا اول طاغی بو جواهر معدنی قلدی واول
طاغه هیچ کمسنه چقمز دیدك زیرا اول طاغ قتی
یوجه در وهم اوزرنه چقمغه یول یوقدر وهم
اول طاغك اتکلرنده دره لر وصولر وار منکر
وبیوك اغاجلر وار در وبونلروك ارالرنده بیوك
یلانلر یرلنمشدر بولدوغی آدمی وحیوانی یودرلر
اغاجلره کندولرنی اول حدله برك صاررلر کیم
یدکلری حیوانك کمکلری اچلرنده صنور هضم اولور
بو سببلردندر هیچ کمسنه اول طاغه چقمز پس بزه
ایرشن جواهری یغمور یغدقده سیل اندرر طالعو

طالعنجه آرارلر بولورلر و پاره پاره راهون اتکنده
بره غورلر و راهونده کی کسکلر چوغ اولور اول کر
کسکلر ایزلر اول اتلری الورلر ایمکچون طاغه
چقرلر و طاغدغی کرکسکلر اول اته چقرلر بربرنده
قپرلر بره دوشرلر نیه الورلر و اول قپدقلرنده
بره دوشردکلرنده اته فی الحال جواهردن نسنلر
یاپشور و صکره بری اول کرکسکلردن اتی قپر
آشاغه ایزبیر و اول ییدکلری یرلرده آدرلر
نصیبلرنه کوره جواهردن بولورلر و اول کرکسکم
بوجزیره نک توبرغنده و بلجخنده و کوللرنده
یاقوت بولنز لیکن راهونده کی یاقوت کبی رنکلو
و صولو و شفاف و صافی اولمز و هم بوجزیره دن
چقن یاقوت راهون یاقوتی کبی بردوزیه دکلدر

بعضی کرکنجه قزلدر و بعضی اندن ادنی در و
بعضنک حمرتی طمرطمردر و بعضنده یل و یرق
ویخ و بلجق کیر پاس بولنور و اولکیم اچنده اغج
چوزکی کبی یرلر بولنور جوهریلر اکا دیم درلر
متقبله کیدرلر و اکر کیدرمسکر یاقوتی بوزر
خراب ایدر واشتدم مصردن برکوکلک یولده طرا
ادلو یرده یاقوت معدنی بولندیدی و اندن خردل
کبی و دخی بویک یاقوتلر چقدیدی بنه بتدیدی
وجواجه جوهرنامسنده ایدر یاقوت هندوستاندن
کلور بعضی بخاردن و بعضی سیلاندن و بعضی
راهوندن و بعضی ومندریدن کلور اومندری
حوز ولایتنک اوتسی درسرندیب قبضه کاهیدر
وصارو یاقوت و کحلی یاقوت حدیدکر اندن کلور

وایدرلر انده بر طاغ وردر اکا جبل البرق دیرلر
کنش اکا طوقنجق یلدرر ایدرلر قزل یاقوت اول
طاغک التنده در شمس الدین بلخی معرفة الجواهر ادلو
جوهرنامه سنده ایدر یاقوتک معدننده قومندن
ایکی روایت نقل ایدرلر بری اولدر کیم ایدرلر
یاقوتک معدنی یوقدر و بو متداول اولان
یاقوتلر سکندر ظلماتدن چقرمشدر ودخی
بر روایت اولدر کیم یاقوتک و زمردک معدنی
جزایر خالداتده و بونان دکزنده در صو التنده
قلمشدر و بو روایت اولکیدن اصحدر **ایکنجی فصل**
یاقوتک رنکلرینک انواعلریله بیانن ایدر یاقوت
درت نوع اوزره در اولکی نوع قزلدر و بو نوع
قلن انواعدن مطلوب و مرغوب و بهالو اولور

و بو نوع درت صنف اوزره در **اولکی** صنفه بهرمانی
دیرلر رنکی اصپور چیچکنک رنکی کبی آری و آچوق
و کلر قزلدر رنکنده هیچ عیب و نقصان یوقدر
شمس الدین بلخی ایدر بهرمانی کلنار رنکنه بکزر یاقوتدر
و بو رنکک ادناسی خمریدر اعلاسی بهرمانیدر
ایکنجی صنفه رمانی دیرلر رنکی اکثی نار دانه سنک
رنکی کبی قزل و صافی و شفاف و نورلو اولور و هم
شعله سی اود شعله سینه بکزر و بو صنف دخی بهرمانی
کبی مرغوب و بهالودر **خواجه** ایدر یاقوتک اک
ایوسی بهرمانی و اندن صکره رمانیدر **شمس الدین**
بلخی ایدر اک ایوسی رمانیدر زیرا کیم عزیز الو
جوهردر و اندن صکره بهرمانیدر **ابوریحانی**
ایدر اکسنک مسماسی بردر منا قشه تسمیه ده در

عراقیلر رمانی خراسانیلر بهرمانی درلر تیغاشی
آیدر بهرمانڭ آك ایوسنه رمانی درلر میا
نسنه بهرمانی آدناسنه ورسی درلر ورسی حقیقده
بهرمانیله خمری آرسنده بر رنکدر اوچنجی
صنفه خمیری درلر رنکی سوجد رنکی کبی مرکبدر
از کدورتیله چوق حمرتدن و بونڭ آك ایوسی
آرغوانیدر آدناسی وردنیك اعلاسیدر بو صنف
یاقوت رمانیدن مرغوب وبهالودر دردنجی وردی
دیرلر خولجه آیدر بو صنف یاقوتك رنکی قزل
کل رنکنه بکزر تیغاشی آیدر خیری چچکنك
رنکنه بکزر و بو صنفك آدناسی آقلغه مایلدر
واعلاسی خالص وردیدر خواجه آیدر قزل یاقوتك
آك ایوسی بهرمانیدر واندن صکره رمانیدر

واندن صکره ارغوانیدر واندن صکره خمریدر
واندن صکره لحمیدر یعنی رنکی تازه ات رنکنه
بکزر واندن صکره خلیدر سرکه رنکنده یاقوتدر
ایکنجی نوع صرو یاقوتدر و بو نوع یاقوت
یهودیلر و رومیلر قتنده کرکنجه مرغوب ومکرمدر
تیغاشی آیدر بو نوع یاقوت اوچ صنف اوزره در
اولکی صنفه رقیق درلر بو صنف یاقوت کرکنجه
ابدار و شعاعلو اولور رنکی صمان رنکنه بکزر
قتی صرو دکلدر ایکنجی صنفه خلوقی دیرلر بو صنفك
رنکی وصوبی و شعاعی اولکیدن آرتقدر اوچنجی
صنفه جلناری دیرلر بو صنفك رنکی وصوبی و
لطافتی قلان اصنافدن آرتوقدر خواجه آیدر
صرو یاقوت یدی صنف اوزره در اولکی صنفه

مشمش درلر رنكی زردالو رنكنه بكزر بو صنف
دصرو یاقوتك ایو سیدر ایكنجی صنفه معصفر درلر
رنكی اصپور پیرغنك رنكنه بكزر مشمشدن صكره
قلان اصنافندن یكدور اوچنجی صنفه نارنجی درلر
بو صنف معصفردن صكره مرغوبدر دردنجی صنفه
زعفرانی درلر مرتبده نارنجیدن ادنادر بشنجی
صنفه تورنجی درلر زعفرانیدن ادنادور
التنجی صنفه براق درلر رنكی اویمیش قورشون
رنكنه بكزر كیم اچنده ازصرولق اولا تورنجیدن
ادنادر یدنجیه تبنی درلر رنكی صمان رنكنه
بكزر بو صنف جمیع صنفدن ادنادر ایكنجی نوع
ازرقدر بو نوع التی صنفازدر اوّلكی صنفه
طاوسی درلر رنكی طاوس رنكنه بكزر

وبعضیلر بو صنفه لاجوردی درلر زیرا رنكی
لاجورد رنكنه بكزر قلان اصنافندن یكدور
ایكنجی صنفه اسمانجونی درلر رنكی كوك رنكنه بكزر
بو صنف طاوسیدن ادنادر اوچنجی صنفه كحلی
درلر رنكی اصفهانی سورمه رنكنه بكزر جوهریلر
قتنده مرغوب رنكدر اسمانجونیدن ادنادر دردنجی
صنفه نیلی درلر جود رنكنه بكزر كحلیدن ادنی در
بشنجی صنفه زیتونی درلر زیتون رنكنه بكزر
التنجی صنفه سنوری درلر رنكی كل رنكنه
بكزر وبعضلر قتنده سنوری زیتونیدن برقسیدر
دردنجی نوع اقدر بو نوع ایكی صنف اوزرهدر
اوّلكی صنفه مائی درلر بو بر یاقوتدر كیم كركنجه
اقدر وهم صوینك شعاعی چوقدر ایكنجی صنفه دیه درلر

بو صنفك صوبی و شعاعی آزدر و اچق دونقی یوقدر
بلوره بکزر آق طاشدر بهاسی قلان اصنافدن
اکسکدر بو صنف یاقوتی بلوردن ایکی نسنه ایله
سچرلر بری انکله کیم یاقوت وزنده اغردر بلوردن
و بری انکله سچرلرکیم یاقوت قتیدر اکلنمز بلور یومشقدر
اکلنور اما یاقوتک عیبلری تنفاشی ایدر یاقوتک
ایوسن بلمک استینلره کرکلودرکیم ایوسن تیلوسندن
سچمکه قادر اولهلر و یاقوتک جمله عیوبندن بری
اولدرکیم اچنده شعره و یا سوس و یا دود اولا شعره
اولدرکیم یاقوت اچنده برق کبی نسنهلر کورکر اولا
وسوس اولدرکیم یاقوتک جورکی و برتغی اولا ودود
اولدرکیم یاقوتک برتلمش یرلرنده قورت طوقی
اتمش اولا اول قورت تچنکیم یاقوتدن چقر

فی الحال اولور وقزل یاقوتک یرمزرغی دنك برود
دی درکیم رنکی اقلغه میل اتمش اولا و یاقوطوا
اولا وکوک یاقوتک یرمزرغی دنك سنور بیدر وصاری
یاقوتک یرمزرغی رنك اقلغه میل ادن صرودر
ویاقوتك یا رمزرغی اولدرکیم هیئتی و شکلی یزیدن اولا
اما اچنده تشعیر و سوس و دود اولا فصل سوم
یاقوتک طبیعتن و خاصیتلرن و فایدهلرن و
جلالرن بیان ایدر اما یاقوتک طبیعتی شیخ ایدر
یاقوتک انواعله اکرچه معتدلدر حرارتله
یبوستدن لیکن قزل یاقوتک حرارتی و یبوستی
غیردن ارتوقدر وصاری یاقوتک طبیعتی قزل
یاقوتک طبیعتنه یقیندر حرارتله یبوستده
وازرق یاقوتک حرارتله یبوستی صارو یاقوتدن

آزدر رواق یاقوتك طبیعتی قلان یاقوتلردن ابرد
وارطبدر اما اول خاصیتلر و نشانلرکه یاقوته
مخصوصدر غیرنده بولنمز جوهریلر قتنده معروف
ومشهوردر التی خاصیتدر اولکی خاصیت اولدرکم
یاقوتی الماسدن غیری هیچ برطاش دلمز وکسمز
ویاقوت الماسدن وعقیقدن غیری طاشلری
دلر وکسر پس اکر متقب اوجنه بر یاقوت
برکلر اول وقت الماسدن وعقیقدن غیری
جمیع طاشلری دلر ایکنجی خاصیت اولدرکم لعلدن
غیری هیچ برطاشك شعاعی ونوری وصوبی یاقوت
کبی اولمز خصوصا کم یاقوت قزل بهرمانی و یا
رمانی اوله اوچنجی خاصیت اولدرکم قزل یاقوت
اوده کرمکله رنکی دوکمز خراب اولمز بلکم رنکی

وحسنی ارتر واکر قزل یاقوتدن قزل بنکلر اولا
اول یاقوت اوده چوق دورمغله بنکلرك قزللغی
یاقوتك حرمنه یایلور جمیعسنك رنکی دوز و
اری وشعاعلو اولور واکر بو اوده کرن قزل یاقوتك
بنکلری قره اولا اوده اول قره بنکلرن کدررر
رنکن اری ونورلو وصولو ادر دردنجی خاصیت
اولدرکم قزل یاقوتك اوده کردکدن رنکندن
طونرق اولور وچونکیم اوددن چیقدی ینه
رنکینه کلور بلکم حسنی وطراوتی ارتر بس قنغی
قزل یاقوتکم اوده دوزمیه یا اوددن رنکی دوکله
اولدوزمه در یاقوت دکلدور واکر یاقوتا اوده
کردکدن صکره حسنی ونوری ارتمیه جوهریلر
قتنده مرغوب اولمز واکر علاج اچون یاقوت بولشمق

استسكر علاجى اولدركه يافوت اوده. براغكر
قزدقدن صكره اوزرينه صوسپلر ويا چقرب
صويه برغلر. برقلچ كره بو عملى مكرر ايده لر
ياقوت يومشتورها ونده دوكوب سحق اتمك قابل اولور
وياقوتك قلان انواعنك هيچ برسى اوده دايمز اوده
كردكلرنده رنكلرينى دوكرلر خراب اولورلر اق
يبان طاشنه بكزر اولورلر واكر برز اوده
ارتوق قلسلر كرج كبى اوفنب پاره پاره اولورلر
لكن صرو ياقوتك تحملى اوده غيرسندن ارتقدر
وهم رنكن كجرك دوكر بشنجى خاصيت اولدركه
ياقوت اوددن چقدقدن صكره قلان طشلردن
تزصوور خصوصا كيم بهرمانى قزل ياقوت اولا و
بعضلر ايدركه قزل ياقوت اوددن چقدقده صوق

چقر هيچ حرارت اولمز التنجى خاصيت اولدركه
ياقوت وزننده قلان جواهردن اغردر چنانكه
مقدارلرى وجثه لرى برابر اولا خصوصا اسمانجونى
ياقوت اولا خواجه وابوريحان ايدر برمثقال وزن
اسمانجونى ياقوت جثه سى وكيش بوحوت داكدن بر
اربه اكسك وزن لعل جثه سى ودرت دانك
برقيراط وزن زمرد جثه سى ودرت دانك اوچ
اربه وزن لاجورد جثه سى ودرت دانك وزن
انجو جثه سى ودرت داكدن برقيراط اكسك عقيق
وبسد جثلرى ودرت داكدن ايكى اربه اكسك
وزن جزع وبلور وزجاج فرعونى جثلرى مقدارده
برابر دردرلر برى بريندن ارتوق اكسك دكلدر
مثلا چنانكم اسمانجونى ياقوت وزن يوز مثقال اولا

وزن طقسان آلتی مثقال اولور واكر لعل اولا وزنی
طقسان مثقال ایكی دانك بر قیراط اولور اكر زمرد
اولا وزنی آلتمش طوقز بوچق مثقال اولور اكر
لاجورد اولا آلتمش بش بوچق مثقال و بوچق دنك
اولور اكر عقیق اولا آلتمش دورت مثقال و درت
دانك و بر قیراط اولور واكر جزع و یا بلور اولا
آلتمش اوچ مثقال اوچ قیراط اولور واكر زجاج
فرعونی اولا آلتمش ایكی مثقال و بش دانك و بر
قیراط اولور و بو اوزان اوزره اولور جوهر جثه
لرینك برابرلكی صو ایله بولنور یعنی یوز مثقال
اسمانجونی یاقوتی اوربجك صویی مثلا وزن ایدرلر
بر مناسب چناغه قویرلر كوره لر كیم صو چناغك
نه یرسنده در اندن صكره اول صویه یوز مثقال

اسمانجونی یاقوت بر غیرلر كوزدلر كیم صو نه قدر ارتدی
نشان ایدرلر و اندن صكره فلان جواهری بر بر
چناقدغی صویه اولقدر بر غیرلر كیم نشاننه ایرشه
و چونكم هر بری نشاننه ایرشدی چقررلر طرتر
لر
اوزانن تحریر ایدرلر بیلدیجی خاصیت اولدر كیم قچنكم
یاقوتی اغزه بر غورلر برودتی بر زمان اغزدن
كیتمز و اندن صكره اضمغه بشلر خصوصا یاقوت
بهرمانی و یا رمانی اولا و بو خاصیتلر قلن جوهرده
یوقدر خواجه ایدر كركنه و كوسر و بیجاده و لعل
اكرچه قزل یاقوته بكزرلر لكن كركنه و كوسر اوده
دوكمز یاقوت دوكر و لعل مبرده كلور یاقوت
كلمز و بیجاده اكرچه اوده دوكر و اكلنر لیكن وزنده
خفیف در تا بله سن یكلمیه سن اما یاقوتك قایده
لری

حکیملر ایدرلر قزل یاقوتی یوزك قاشنده و یا
حمایلنده بله کوترنلره وبا وطاعون علتی واقع
اولمز وصاعقه‌دن امین اولورلر کوزلرده وکو
کللرده عزیز وشیرین کوزکورلر خصوصا بهرمانی
ویارمانی یاقوت اوله ارسطالیس ایدر هیچ برغرق
اولمش کورمدمکه یوزکنک قاشی قزل یاقوت
اولمش اولا شیخ جوهری ایدر هندیلردن
اشتدم یاقوتی بله کوترنلرك فرحی وقوتی
ارتر وهم هندیلر ایدر قزل یاقوتی اغزه طوتمق
یورکه قوت وفرح ویرر غصه‌یی ملالتی خاطر
دن کدررصوسزلغی قندرر خصوصا بهرمانی
ویارمانی یاقوت اولا خواجه ایدر تجنکم قزل
یاقوتی مفرح معجونلره قویسلر یورکه کرکنجه

فایده ایدر حرارتن ونشاطن وقوتن ارتورر و
قانی پاك وصافی ادر واویشمشنی کیدرر مبالغه
ادبدررلرکم اکر قزل بهرمانی ویارمانی
یاقوتی اولیه نعلسکر قانی کیج صوغلر وهم اغولرك
مضرتن یورکدن دفع ایدر واکر کوز اوتلرنه
کرسه نورن ارتورر وطمرلرن برك ایدر و
صحتن سقلر شمس الدین ایدر قزل یاقوته بقمق واخذ
شراب اجمك وطعام یمك یورکه قوت وفرح
بغشلر کوز نورن ارتورر وایدرلر اسکندرچین
ولایتنه واردقده خاقان اکا قزل یاقوتدن برجام
کتوردکم یتمش درهم سوجی الوریدی اوجامدن
برکز بیجی اجردی برکون برکیجه نشاطی وفرحی کتمز
ایدی وایدرلر کیخسروك جامی رمانی یاقوتدن ادی

جمالی فرح نامه سنده ایدر یاقوته چوق باقنك
دایم یوزی قزل اولور اکرکی یوزنه صرولق دخی
دشمش اولسه اما صارو یاقوتك خاصیتلری شمس الدین
بلخی ایدر هر کسنه کیم صرو یاقوتدن یوزك
دوزه و اول یوزکی دایم برمغنده کوتره یرقان
علتندن امین اولا و استسقای کیدر تیفاشی ایدر
صرو یاقوتی بلسنده کوترنلر احتلام واقع اولمز
و یاخود از اولور و اکر صرو یاقوتی صوده کرکنجه
اووه لر اول صوی اغو اچنلره اچوره لر اغو کار
قلمیه و نیلی یاقوتی بلسنده کوترنلر ایو دشلر
کورر و هم تعبیرتی ظاهر اولور بلخی ایدر جمیعی
یاقوتلر ایودر بلسنده کوترنلره برق و صاعقه
انمز یورکه قوت ویررلر نشاطلرن ارتوررلر

اما اول نسنه لر کیم یاقوته جلا ویررلر خواجه ایدر
اللر جزع یمانی کرج اولنجه یقلر و اول کرج صوده
قویالر و یوزك قاشی یاقوتلری اول صویه
بندرب بقر صحیفه اوستنه اولقدر سورتلر کیم
طراوت یرنه کله و دخی بر درلو جلا ارمنی زاکیله
و قلقند صوییله اولقدر یوغره لر کیم یوره کرکنجه
خمیر اولا پس اله لر رنکی طراوتی کتمش یاقوتی
بر کنجه اچنده قویلر و اوکیجه بو خمیر بورده ارمنی
ایله قاللی صویلر و اوستن طین حکمت برله بینه
قاللی صویلر کولکده قوردلر و چونکم تمام قورر
تنورده اولقدر اودیقلر کم انکله اتمك
بشر اوله و اول قدر صبر ایده لر کیم اول اودك
قوتی و سورتی تمام کیده کتدکدن صکره اول

بولقلری اوداجنده کومکلری اول قدر صبر ایدرلر کیم
اود تمام صویه بس چقاره کر تو. برقلرن کدره کر
یاقوتی چقره لر بغایت صولو وطراوتلو اولمش
اولور **فصل چهارم** یاقوتک قیمتلرن بیان ایدر
تیغاشی ایدر جواهرک هر برسنده اختلاف و
تفاوت اولمق ایکی سببدن اولور برسببی خارجیدر
و برسبب داخلیدر سبب خارجی اولدر کیم بازاری
کساد اولا ویا اولمیه جواهره رغبت اوله ویا
اولمیه معدنلری یقین اولا ویا ایراغ اولا از
بولنز ویا چوق بولنز اولا وسبب داخلی اولدر کیم
جواهر ایو اولا ویا ایتلو اولا ایری اوله ویا اوفق
اولا مذکوراتی بلمکدن جواهرک بهاسنک تفاوتی
بلنور وبوندن زایدلر جواهره قیمت وضع ایتمک

تخمینیدر تحقیقی دکل زیرا اصل قاعده‌سی یوقدر **خواجه**
جوهرنامه‌سنده ایدر قزل یاقوتک صوبی وشعاعی
کمش صحیفه اوزرنه واقع اولمش برقطره بش قانک صونیه و
شعاعنه بکزر پس اکر یاقوت بهرمانی ویا رمانی اولا وهم
رنکی صوی اول حدله بربنه اولا کم التنه طوتمغه یاریه
وزنده برقیراط اوله اوچ دینار التونه بها ایدرلر **واکر**
ممسوح اوله وهم ایو اوله ایکی اولغدره بها ایدرلر **واکر**
وزنده بوچق دانک اولا یدی دیناردن اون دیناره دکن
بها ایدرلر **واکر** وزنده اوچ قیراط اولا اون بش دیناردن
یکرمی دیناره دکن بها ایدرلر **واکر** وزنده بر دانک اولا یوز
اللی دیناردن ایکی یوز دیناره دکن بها ویررلر واکر وزنده
درت دانک اولا ایکی یوز دیناردن اوچ یوز دیناره دکن
بها ویررلر واکر وزنده بش دانک اوله بش یوز دیناردن

يدي يوز ديناره دكين بها ادرلر واگر وزنى بر مثقال
اولا بك ديناردن اكي بيك ديناره دكين بها ويررلر
وبعضلر ايدر اگر خالص ايو بهرماني ويا رماني وزنى
بر دانك وبر قيراط اولا اوتز ديناره بها ادرلر واگر بربچق
دانك اولا اللي ديناره بها ويررلر واگر بر دانك اوچ قيراط
اوله بهاسي التمش دينار در واگر وزنى اكي دانك اولا بهاسي
سكسن دينار در واگر وزنى اكي دانك وبر قيراط اوله بهاسي
يوز دينار در واگر وزنى اكي دانك اوچ قيراط اولا بهاسي يوز
اللي دينار در واگر وزنى اوچ دانك بر قيراط اولا بهاسي
اكي يوز يگرمي دينار در واگر اوچ بوچق
قيراط اولا اكي يوز التمش ديناره درر
واگر اوچ دانك واوچ قيراط اولا
اوچ يوز دينار در ودرت قيراط

قيراط درت يوز دينار در ابوريحان ايدر قزل ياقوت
خالص بهرماني ويا رماني اولسه هم رنكي صوبي
يرنده ومسموح اوله عيبي اولميه بوچق مثقال
اولا بهاسي بيك دينار در درلر واگر وزنى بوچق
مثقالدن ارتق اولا اول وقتن اكا بها اعتمزلر
الان صتان ارادتلرنه كوره آلور كرصترلر وارغواني
ونخمري ياقوتلر بهرماني ياقوت بهاسنك نصفنه
ولحمي وكلناري بهرمانك عشرنه ويا نصف عشرنه
در وردي كلنارنك نصفنه در وطاوسي وقجنكم
طراوتلو اولا رماني بهاسنك عشرنه اولا واسمانجوني
وكحلي طاووسنك نصفنه درلر ولاجوردي وقره
مطويا قوتلر كحلي بهاسنك نصفنه درلر تيغاتي
ايدر بوچق درهم خالص بهرماني ياقوتك مشهور

در

قیمتی بغداد شهرنده شویله کیم مصرده چوق تفاوت
ایتمیه التی مثقال مغربی آلتوندر و بر درهم یاقوتك
قیمتی اون التی دینار در و بر مثقال و ثلث مثقال
یاقوتك هر بر قیراطنه اوچ بوچق دینار بهادرلر
کونلرنه و صولرینه کوره آرتوق اکسك اولور واولکم
بر مثقال خالص بهرمانی یاقوته یوز مثقال آلتون
قیمت ویررلر وصارو یاقوتك بر درهمنك قیمتی ایکی
دینار در وازرق وزنی یاقوتلر قچنکم صفالرنده
کامل اوللر وهم وزنده بر درهم اوللر قیمتلری
درت دینار در واق یاقوتك بر درهمی بر دیناره
در خواجه وابوریحان ایدرلر صارو یاقوت قچنکم
ایو و نورلو و شفاف اوله رنکی مشمش ویا معصفر
اوله اکر وزنده ایکی دانك اوله بهاسی اوچ دینار در

واکر وزنده بوچق دینار اوله قیمتی اون ایکیدن
اون بش دیناره دکین در واکر بش دانك اوله قیمتی
اوتوز دینار در اکر بر مثقال اوله قیمتی اللی
دیناردن التمشه دکین در یاقوتك قلان انواع
صرو یاقوتك یارو بهاسنه در واق یاقوتك
بر درهمی اوچ درهم بلور بهاسنه در آرتوغه
المزلر اوچنجی باب زمرد احوالن بیان ایدر و بو باب
اوچ فصل اوزره در اولکی فصل زمرددن
اولدوغن و نته اولدوغن و نیرده اولدوغن
بیان ایدر فارابی ایدر زمرد وزبرجد ایکیسی
بردر عجم زمرد دیر عرب زبرجد دیر خواجه
ایدر اعلاسی سنك الکی ایوسینه خالصه زبرجد
دیرلر غیرینه زمرد درلر تیفاشی ایدر ایکیسی

اكيدرلو جوهردر بر برنك غيريدر برينه زمرد
برينه زبرجد ديرلر زبرجد زمرددن بكدر لكن
از بولنور تيفاشي بلينوسدن نقل ايدر زمرد
ابتداء ياقوت اولسه كركدي وهم بغلنبطاش
اولدوغي وقتين ياقوته بكزر قزل وشفاف
طاشيدي لكن معدننده جوق طورمقدن واوزرينه
كنش حرارتيله يبوست غالب اولمقدن طشي يوزينه
غلظ وكسافت وسواد عارض اولدي ايج يوزي
همان برقرار سابق قالدي وبو ايكي رنك بربرينه
قوشمقدن جوهره اسمانجوني رنك عارض اولور
وبو رنك طاشه عارض اولدقدنصكره قچنكم
يرنده جوق طورسه كنش حرارتي اوزرينه اعتدا
لله غلبه ايدر ارقن ارقن قيندر ايكسي بربرينه

كركنجه قرشدردر بردخي طبخ ايدر ايچندكي كيدجد
رطوبتي شويله كركدركم اجزاسنده يبوست
وطمرلرنده كثافت وغلظ برحدله حاصل اولوركم
اني هيچ وجهله اوداريدمز وبو ايكي رنك بربرينه
قرشمقدن وجرمنه بردخي طبخ حاصل اولمقدن
جوهرك رنكي يشل اولور وبو طريقله حاصل اولن
يشل رنكلو جوهره زمرد ديرلر وجالينوس بلينوس
ايدركه صنعتيله زمرددن ياقوت دوزرلر
شكيم كمشدن آلتون وبقردن كمش دوزرلر
زيرا طاشلرك اصلي ياقوتدر نتكيم آلتون قلن
احسامدن بينك اصليدر اختلاف همان صورتلرنده
در اما زمردك معدني تيفاشي ايدر بوفنك
مشايخ ايدر زمرد معدني اسواندن اوته مصرله

سوادن اراسنده تخم ادلو بر بویك واوزون
طاغدر تو برق وایدرلر اول طاغی زمرد ایچون
قزدقلرنده اول طلق ادلو بر قره طش چقر اول
طاش اوده برغورلو کرکنجه قزدرلر چقررلر
مرقسیناس ذهبی اولور واول طاش چقدقده صکره
ینه اول قدر قزرلر کم یومشق طلاغه قرشمش
قزل تو برق چقر زمرد اول تو بره غك اچنده
چای طشلری کبی ایرلو وفقلو قاشلر بولنور و
اولر کم قزدقلری یرده زمردلر بولنور اول
طمرلردن بویك پاره زمردلر چقررلر انلردن
قدحلر وبوزلك قشلری ودوکمه لر وبجق صپلری
دوزرلر معزالدین ایدر زمرد معدنی قوشدن
واستوادن اوته اون کونلك یولدر واندن زمردك

معدنلری چقدر بر معدنك ادی شنده درو برنك
ادی نکا بوردر و برنك ادی قرع قاریدرو برنك
ادی وادی الشاتدر بوکا وادی الشاذ انکچون
دیدیلر کم اچنده بقردن بر قوین صورتی بولندیدی
و بو معدنك زمردی قلن معدنلرك زمردندن
یك و بویوکدر و زمرده هندیلر ارتق بها ویررلر
رغبت ایدرلر الکنجی فصل زمردك اصنافن وهم
ایوسن بتلوسن بیان ایدر تنغاشی ایدر زمرد درت
نوع اوزره در اولکی نوع زبابی در کم یشیل زمرددر
رنکنده صوننده وشعاعنده هیچ نقصان وخلل
یوقدر باغچه لر دکی یشیل سکله بکزر زمردك بونوعی
قلان انواعندن یك وچوق فایده لودر خصوصا کم
ابدا رو شفاف اولا وهم اچنده نستعیرا ولمیه

تشعیر اولدیغم اچنده قللی کبی انجه برقلر اولا اکنجی
نوعه ریحانی دیرلر رنکی ریحان یپراغنک رنکنه
بکزر فایده ده و بهاده زبابیدن ادنادر اوچنجی
نوعه سلقی دیرلر چوکندر یپراغی رنکنه بکزر
قیمتده بو ریحانیدن ادنادر دردنجی نوعه صابونی
دیرلر رنکی صابون رنکنه بکزر و بو سلقیدن
ادنادر و بونوع زمردک ایوسنه عرابی دیرلر
بوبر زمرددرکیم عرب وحجاز یوره لرنده بولنر
رنکی طونوق اقدر وزبابی زمردک یتلوسی اولدیغم
رنکی بردوزیه و برابر اولمیه وهم اچنده تشعیر
وشقوق ومختلف رنکلر اولور خواجه اندیر زمرد
اون برنوع در اولکی سلقی درتیکم ذکر اولندی
ایکنجی نوع ذبابی در اوچنجی صیقلی در صیقللنمش

کوزکویه بکزر دردنجی ظلمانی در بوبر زمرددرکیم
اسکندر بو نوعه زمردی ظلماتدن چقردی
رومیلر قتنده مرغوبدر بونوع زمرد اکرچه
کرکنجه یشل و ابدار اولور ولیکن اورتسی قرمطوق کورنر
بشنجی ریحانیدر ذکر اولندی التنجی صابونیدر
بو اد معدنیندن چقرنه منسوبدر یدنجی بحریدر
دکز صوی رنکنه بکزر سکزنجی صابونیدر ایدرلر
صابون کبی یومشق وطایغق در طقوزنجی آسیدر مرسن
یپراغی رنکنه بکزر اوننجی کرانیدر و بو جمیع
انواعک ایوسی اولدیغم زمرد کرکنجه یشل
و ابدار وصافی اولا وهم اسکی اولا وممسوح اولا
زمردک اسکیسی یکیسندن یکدر خصوصا کیم
اوزن اولا وهم الت مجوف اولا اول وقتن

آكا فضى ديرلر ليكن زمردك رنكى بردر وزيه الموت
آز بولنور ويا هيچ بولنمز شمس الدين بلخى ايدر زمرد
انواعنك يكركى ظلمانيدر واندن صكره فريابيدر
واندن ريحانيدر وسلقى جميع اصنافندن ادنادر
وقيمتى آزدر مرصعدن ارتق نسنهيه لايق دكلدر
اوچنجى فصل زمردك طبيعتن وخواصين بلدرر وقيمتن
بيان ايدر محمد بن زكريا حاوينده ايدر زمرد باردر
اوچنجى درجهده ويابسدر اوكنجى درجهده ارسطا
ليس ايدر زمرد انجودن باردر ويابسدر اما
خاصيتلرى خواجه ايدر زمرد دكنكه دروزنده
بينى دز الده صيقل وسموز كورنور ويومشق كورنر
تيز اكلنز اوده دويمز بلخى ايدر زبابى زمردك
خاصيتلرندن برى اولدركه تجنكم افعى بلاينك

كوزى زبابى زمرده طوش كلسه فى الحال كوزلرى
بطليب چقر تيفاشى ايدر خالص زبابى زمردى اغج
اوجنه مومله بركتدم افعى بلاينه يقين ايلتدم تجنكم
زمردى كوردى تجمع اسندى تجمادى كوزلرى
بطلدى چقدى صوبى بوزنه اقدى بو خاصيتى كوزمله
كوردم ديدى وبوذبا بنيك بردخى خاصيتى اولدركم
تجنكم دبينه موم ويا مومه بكزر نسنه بيشدرلر
رنكى وصوبى وشعاعى ارتق كورنور واوكزكم
زمرد معدنندن الماس ادلو بر يشل طاش
چقرلر بعينه زمرده بكزر هيچ وجهله بو الماس
ادلو طاش زمرددن سچلمز الا انكله الماسك
دبنه نسنه يابشدرجق رنكى اوزلين اولمز
بكم قرلغنه صرولغنه ميل ايدر زمرد حالى خلافنجه در

ودخی سنك مكی ادلو بر طاش واردر الدخی هیچ
وجهله زمردن سچلمز الا انكله كم زمردك
جرمجیو مشقدر تیزراز یلور وسنك مكی نك
جرمجیقتیدر كچ ازیلور وهم یشل رنكندن زجاجی
فرعونی ومیناغش ایكسی بعینه زمرده بكزرلر
هیچ وجهله سچلمزلر انكله كم ایكسنك دخی جرمی
قتیدر تیزراز لمزلر بلكم هیچ ازلمزلر وهم زحمتله
اكلنورلر زمرد حالی خلافنجه در وزمرده بكزر
طاشلردن بری یصبب ویشل یشم در ویشل
یاقوتدر ودخی بولره بكزر یشل وشفاف
طاشلردر حاذق جوهری زمردی نشانلریله
قلان جواهردن شبهه سز سچرلر آیوررلر اما
زمردك فوایدی جمالی ایدر اگر زمردی زعفرانله

ازه لر گوزه چكلر بوزین ارتورر وظلمتن كیدرر
ارسطاليس ایدر زمرده دایم بقمق عادت ایدنلرك
گوزی نورلو اولور چونكلر واوچق عارض اولمز
وهیچ براغولو جانور زمرده گوزترنلره زیان ارشدرز
وهمیوز گوزدن ودیودن وبریدن امین اولورلر
وایودشلر گوررلر ویورگلر قوتلنور وغصه لر
كیدر همیشه شادان اولورلر وبو خاصیتلردن اوتر
ویونان حكیملری پادشاهلرنك وبكلرنك
اوغلنجقلرینه زمرد اصدررلر كردی واگر زمردی
بوغزه اوستنه ویا معده اوستنه اصسلر قان
اوكسرمكن وبوغزدن اولان ومعده اغریسنی
دفع ایدر مجربدر اگر سكز اربه اغری زمردی
سودله ازلر یلاندن وعقرب صوقندره واغو اچنلره

ایچوره‌کرده ریکری صوبیلدن و قللری دوکلمدن
خلاص بولکز واول ایچمك انلر بالکلیه علاج
وشفا اولور واکر عورت طوغرده وغی وقتن
زمردی بودنه تعلیق ایلسه‌لر تیز طوغره وصوق مفرحلره
کرده کندنه ایچی مزاجلولره فایده ایدر رجالی ایدر اکر
یلان صوقنه واغو ایچنه زمردی قزل یاقوتله
آزب ایچوره‌کر زهرکار کردشمیه اکی زمردی
سعفه اوتلرنه قویکز فایده‌سی رتوق ظاهر اولور
خصوصا کیم زمرد زبابی اولا تیفاشی ایدر بونجه
فواید وخواص کیم زمرد بابنده یزلدی جمیع خالص
وبی عیب زبابی زمردك فایده‌لریدر غیرنده هیچ
یوقدر ویاخود ازدر بلخی ایدر بو فایده‌لر ظلمانی
زمردده دخی واردر خواجه ایدر بو جمیع فواید و

وخواصی اسی زمردکدر واندن سلفینك دروندن
ریحانی نکدر واندن ظلمانی نکدر واندن صکره
زبابی نکدر تیفاشی قولی غیر اصح واقوی در اما زمردك
قیمتی خواجه ایدر تخنکم زمرد ایو وایرو شفاف
اولا وهم وزنده بردانك اولا قیمتی اکی بوچق
دینار در واکر وزنده بوچق دینار اولا قیمتی اون
دینار اولور واکر درت دانك اولا قیمتی یکرمی
دینار در واکر بش دانك اولا قیمتی اوتوز دینار
دن فرق دیناره دکن وار در واکر بر مثقال اولا
قیمتی اللی دینار در وبعض جوهریلر قتنده سکسن
دینار در تیفاشی ایدر بر درهم خالص زمردك
قیمتی اللی دینار در واوچ درهمك یوز دینار در
درهمك اکی یوز دینار در ودرت درهمك

بش یوز دینار در و بش درهمک قیمتی بیک دینار در
آلتی درهمک بیک بش یوز و یدی درهمک ایکی
بیک دینار در خواجه ایدر اگرچه بو وزنلره گوره
قیمت وضع ایتدیلر لیکن ابو خالص زمرد بر درهمدن
آرتوق از واقع اولور و ایدرلر زمان قدیمده اون
ایکی درهم وزنده بر ابو خالص زمرد واقع اولمش
اون ایکی بیک دینار مغربی آلتونه صاتون المشلر
و اگر زمرد میانه و یتلو اوله بهاسی دخی اکا گوره
اولور و هم اسکی سنک بهاسی یکیسندن آرتوق
اولور تنغاشی ایدر چونکم خالص زبابی زمردک فوایدینه
مطلع اولدق و قلان انواعنک فوایدینه اطلاعمز
اولمدی ناچار زبابی زمردک فوایدینه و قیمتنه
متصدی اولدق قلانندن ساکت اولدوق پس

بو کامل الصفات زبانی زمرد چونکم بر درهم اولاهر
قیراطنک قیمتی درت دینار اولور و اگر وزنده
درهمدن آرتوغ اولسه قیمت دخی آرتوق اولور اگر
درهمدن اکسک اولسه قیمت دخی اکسک اولور
و زمردک قلان انواعی چونکم کرکنجه خالص و بی
عیب اولهلر قیمتلری خالص زبابی زمرد قیمتنک
ربعی در دردنجی باب زبرجددن اولدوغی و نیرده
اولدوغی و فایدهسین و قیمتین بیان ایدر تنغاشی
ایدر زبرجد ابتدا زمرد اولسه گرکیدی
لیکن بغلنوب طاش یوزنده سواد و کثافت واقع
یوزی قزل اولدی و بو حالله طاش یرنده چوق
طورمقدن کونش حرارتی اوزرینه غلبه ایتدی
بو ایکی رنک بر برینه قرشدی بر دخی طبخ ایتدی و بو ایکی

رنك برنه قرشمقدن وجرمنه برده طبخ حاصل
اولمقدن جوهرك رنكي يشل اولدي وبونك
كبي يشل رنكلو جوهره زبرجد ديرلر وبونده زكم
حكما ديرلر زبرجد زمرد اولسه كركدي حرارت
از اولدوغندن تمام نضج بولمييب بغلندي
زبرجد اولدي پس زبرجد بر مرتبه ايله زمرددن
الچق اولدي وزبرجد زمرد معدنندن بولنور
از اولور احمد بن يوسف تيفاشي ايدر الت يوز قرق ييلدن
برو كمسنه زبرجد معدنندن چقدوغن كورمش
دكلدر وخلايق اراسنده كي بلينن زبرجد
اولدن قلوبدر اسكي سينله لرده بولنور خصوصا
اسكندريه سينله لرنده چوق بولنور زيرا اسكندريه
سكندرك خزينه سيدر وجميع جواهري اندن جمع

طوق

ايدردي وزبرجد اوچ نوعدر اولكي نوعنك
زبرجد كركنجه طوق يشلدر رنكي بردوزيه در
اچنده اختلاف يوقدر اكنجي نوعك زبرجد چوق
يشلدر اوچنجي نوعك زبرجدي رنكي معتدلدر
يعني رنكي نه قتي طوتوق ونه قتي يشلدر وهم او
حدنده بوزلو وصولو وشعاعلودر زكيم باقجي ايچي
طاشي ايله كورنر وبو نوع زبرجد قلن انواعندن
يكركدر وبهالودر خاصيتي كوچلك وايرلك و
شفافلغيدر طبيعتي باردر اچنجي درجده
يابسدر اولكي درجده فايده سي اولدر كيم
كوزك نورن ارتورر وقوتي ايدر زيجنكم بقمغه
عادت ايده لر ويا مناسب كوز اوتيله كورنجكلر
واكر مجذوم زبرجد بقمسن دايمي عادت

ادنه جذامدن قورتله و بو نوع زبرجدك بوچوق
درهمی بر دینار آلتونه در. بشنجی باب بلخش احوالن
بیان ایدر و بلخش لعلك ادیدر و بو بابك ایکی فصل
اوزره در. اولکی فصل بلخش معدنلرنده نه طریقله
اولدوغن و نیرده بولندوغن بیان ایدر. حکیم
بلینوس ایدر بلخش و بنفش و بجادی و عقیق و دخی
بونکه بکزر قزل طاشلر هر برینك ماده لری
معدنلرنده یاقوت اولمغه مستعد اولمشلر ایدی
عوارض و موانع طریقلرنده واقع اولدوغیچون
یاقوت اولمدیلر مزاجلرنه و رطوبتلرنه و یبوستلرنه
کوره کنش حرارتنك تأثیرندن عارض استعداد
لرنه کوره نجلنزلر طاشلر اولورلر کیمیسی بلخش اولدی
و کیمیسی بجادی و کیمیسی عقیق و کیمیسی بیان طاشلری

اولدیکز و بوندن معلوم اولان اولدر کیم جمیع
طاشلرك اصلی یاقوت در قلان طاشلر اکا تابع درر
نتکم ذکر اولندی اما لعلك معدنی خواجه ایدر لعل
بدخشانه نسبت ایدکلرندن معدن بدخشاندر
دیمك اولمز بلکیم دیمك اولور لعل معدندن چقر
دقلرندن صکره بدخشانه کتوررلر اندن اوزرلر
صاتارلر و اندن سایر بلاده تفرقه اولنور زیرا
بدخشان و ختلان ولایتندندر و لعل معدنی
ختلان ولایتنده درشکنان ادلو طاغك اتکنده
در اکیسنك اراسنده مسافت وار در جوهر نامه ده
ایدر قدیم زمانده لعل یوغ ایدی صکره بولندی
و بولندوغنه سبب اولیدی و ختان ولایتنده
اولحدیله فتح زلزله اولدیکیم لعل معدنی اولان

طاغلر یرلدیلر اچلرندن ایرلو اوفقلو لعل بیرده
لری چقدی اول فتن اودکبی یاتردی هیچ کسنه انی
نه اولدوغن بلمزلردی عورتلر بو یادردی بویومرده
بو بادلر. بونیمدی کسنه اکا متقید اولمزدی وجوهرلر
جونکم بو طاشه مطلع اولدلر حک اتدکر بیضه سندن
ایردکر جلاسنده عاجز اولدلر آخرده مرقشیشای
ذهبی بله کم جوهریکر برنجه دیرکر جلا ویردکر راست
کلدی کرکنجه جلای قبول اتدی رنکلو وصولو و
شفاف اولدی شویله مشهور ومرغوب اولدیکم
بهرمانی ورمانی یاقوتله برابر اکورلر صاتارلر
ایدی ومتاخرلر چونکم تفتیش اتدیلر وزندن وثباتندن
ومحکم لکندن یاقوت کبی بولدیلر رغبتلری اول
حده اکسلدی کم بهاسی اولکی بهانک نصفنه و یا

ثلثنه اندی واول ایامده لعل یاقوت بهاسنه
آلورلردی التمش ویتمش مثقال چوق بولنوردی
واشتدم آذربایجان آنکلرندن سلطان جلال
الدینه بربویک لعل هدیه کتوردیلر اوزرینه
کچن پادشاهلرک آدی یازلمشدی مشکان طاغنک
اتکنده معروف ومشهور لعلک معدنی کیدر برینه
برالعباس دیرلر وبرینه سلیمانی دیرلر وچین ولا
یتینک اوتره اوجنده تناخم صین ادلو اقلیم وارمش
اول اقلیمده دخی لعل معدنی وزدردرلر ایکنجی فصل
لعلک انواعن وخواصن وقیمتن بیان ایدر خواجه
ایدر لعلک انواعی دردر تدر بری قزلدر وبری صاروددر
وبری زبرجد وزمرد رنکنه بکزر وبری بنفشه رنکنده در
اما قزل لعل اون برصنفدر اوزرینه در اولکی صنفه

عقربی دیرلر اوده رنکنده درز براجوهریلر
اوده عقربه دیرلر عجم بو صنفه لعل آتشی دیرلر
بو صنف بر قزل شفاف طراوتلو لعلدرکم
کبی
اوڭ شعاعی هر طرفه دوشر واولرکیم برق کبی
دمبدم چقرینه باتر وهم النده چوق طوتنلره
شویله کلورکم اودلردن ایصری یوررا اکرچه
حقیقتده الحی وضرری یعدر قزل لعلك بو صنف
قلن اصنافندن یکرکی وقیمتلوسیدر ایکنجی صنفه
پیازی دیرلر خواجه ایدر پیازی بر معدندرکم
بو صنف لعلی اندن چقررلر تنغاشی ایدر بو صنفه
آنکچون پیازی دیرلرکیم رنکی قزل صوغان کبی قت
قت اولور و بو صنف بر بوزلو وشفاف لعلدرکم
بقنه خوش کلور بقدقجه بقاسی کلور عقربیدن

صکره قلن اصنافك یکرکی بودر و بو صنفك
اعلاسنه جوشی دیرلر اوچنجی صنفه عطشی دیرلر
حمرتی و لطافتی پیازیدن ادنادر دردنجی صنفه
اناری دیرلر بو صنف بوزده وصفاده بعینه انار
دانسنه بکزر قیمتده عطشیدن ادنی در بشنجی
سارکی دیرلر حمرتی صفاسی قیمتی اناریدن ادنادر
التنجی صنفه عنابی دیرلر قیمتده سارکیدن ادنادر
یدنجی صنفه بقمی دیرلر بقم رنکنده در سکزنجی صنفه
لحمی دیرلر قزل ات رنکنده در طوقزنجی صنفه ادریس
دیرلر بو صنف معدنلرندن چقارنه منسوبدر اوننجی
صنفه بنیاز دیرلر بو بر عورت ادیدرکم بو صنف
لعل معدنندن اول چقردی اون برنجی صنفه کهب دیرلر
بو بر طونق رنکلو قزل لعلك ادیدر قلان اصنافندن

ادنادر اما صارو لعل اگرچه رنگی صارو یاقوته
بکزر لیکن جرمی صرو یاقوت جرمندن یومشقدر
وشیل لعلك رنگی زمرد رنگنه بکزر بلکم شفاف
لکن و رنکی دوزا اولمقدن دخی یکدر خواجه ایدر
بجادی قزل لعله بکزر وصرو یاقوت صرو مینا
صرو لعله اولحدله بکزر کیم هیچ بر جوهری
برنی برندن سچمز الا انکله کیم لعلك جرمی یومشقدر
صلابتده تیز ازلور و بوزلور اولان جرمی قتیدر
صلابتده ازلمز و یاخود گیچ ازلور وهم زمرد یشل
لعلدن سچلمز الا انکله کیم زمردك رنگی بردوزیه
المز وهم طونقدر لعل بردوزیه شفافدر و اولنز کم
بلوری بو برلرده قزل لعلدر دیو صترلر نشانی
اولدر کیم بردوزیه اولمز وهم کننه قرشو طوتب

بقجق برزی اق و برزی قزل کورنور و ارسنده
اق یوللر بولنور وهم ازمکله و اکلمکله واوده
بر قمعله و کرکنجه صودیه قیندمغله بلور اغرر
رنگندن دوکر اما لعلك فایده لری عقربی و بیازی
لعلی اغزده چوق طوتنجه صوصالغی قندرر و مفرح
معجونلره کیرجك فرح و نشاط ارتورر یورکه
قوت ویرر غم و غصه کیدرر کوز اوتلرنه کیرجك
کوزك نورنی ارتورر سکرلردن برکدر و صحتده
سقلر فی الجمله لعلك فایده لری یاقوت فایده لرنه
یقیندر رنکم بها و رنکلری برینه یقیندرلر
اما لعلك قیمتی خواجه ایدر تجنکم لعل بیازی
اولا وهم لطیف و صافی اولا و عیبی اولمیه بهاسی
زمرد بهاسنه یقیندر بس اکر و زنده بردانك

اولا بهاسی بش دینار اولور اگر بوچق مثقال
اولا قیمتی اون دینار در اگر درت دانك اولا
یکرمی دینار در اگر بش دانك اولا اوتزدن قرق
دیناره دکین در اگر بر مثقال اولا قیمتی اللی
دینار در و بعضلر ایدر بهاسی سکسن دینار در
واگر ایکی مثقال اولا بهاسی ایکی یوز دینار در واگر
اوچ مثقال اولا قیمتی بیك دینار اولور چونکم
وزنی بش مثقاله ایرشدی بهاسی مضبوط اولمز
الا انك صاتنك ارادتنه كوره اولور واگر
ممسوح اولا قیمتی داخی ارتق اولور و بر دینار عنابی
وتمری لعلك بهاسی بیاز لعل بهاسندن ایکی دانك
اکسك اولور وتمری لعل بهاسی بیازینك ثلثنه در
ویا رمز طونق لعلك بهاسی ناقص و کم اولور

ویشل وصار و لعلك بهالری قلان لعلر کبی اولمز
شمس الدین بلخی ایدر بر مثقال عقربی لعله قچنکم کر
کرکنجه ایو صافی اولا و بی عیب اولا اللی دیناردن
ایکی یوز دیناره دکین بها ویررلر و بیازی لعلك
عقربی لعل بهاسندن ربع اکسکدر و لحم لعله
ابجه اعتبار ایتمزلر و تمری دخی لعلك بر نوعیدر خرما
رنکنه بکزر بیاز بدن آدنادر و غلا بندن
اعلادر و بعضیلر ایدرلر تمری باشنه بر نوع دکلدر
بلکم صرو لعلدن بر صنف در احمد بن یوسف ایدر
قچنکم لعل عقربی اولا و بی عیب و کامل اولا بهاسی
بهرمانی یاقوتك یارو بهاسنه در و بیازی
عقربی نك یارو بهاسنه در و عطشی بیازینك یری
بهاسنه در بو ترتیبا وزره کدر اون برنجی صنفه

دكن حاصل كلام اولدركه لعل ياقوتك يار وبهاسنه
در ايوسن ايوسنه تيلوسن تيلوسنه نسبت ايدركه
خواجه ايدر نجنكم لعل كندوزندن قترق جرملو
طشلرله و يا ايچ طعملو و يا ايچ قوخلو نسنلرله
قويكلر رنكن وصوين كيدرر وجرمى بوزلور خراب
اولور نتكم انجو بابنده بيان اولندى بس لعلك
سقلمسى بعينه انجو سقلمسى كبيدر و بو خراب اولمش
لعلى اصلاحه كتورمك استنيلرسه شويله كركدركيم
برزدوكلمش انجو يله كهرباى بر پاره بيش كون اوز
قليك اكلر واول خراب اولمش رنكى كتمش لعلى
اچنده قويلر كل حكمتله قليك صوابلر كومر اودنه
برساعت كومكلر بس چقربصوودكلر اندن صكره
كوندن چقره لر بغايت صلو وطراوتلو اولمش اوله

واكريرلرنده صوى تمام كلمسه برقچ كز مكرر زاده
تا مقصود حاصل اولا التجى باب بنفش احوالن بيانن
ايدر بنفش نه دن اولدوغن ونه يرده اولدوغن
ياقوت ولعل بابنده بيان اولندى اعادسى تكرار
اولنمسن ديو اترك اولندى بلنوس ايدر بنفش درت
نوع اوزره در اولكى نوعه مادنبى ديرلر بو نوع
قلاون انواعدن يكركدر و قيمتلودر و بوكا مادنبى
ديدكلرنك سببى شويله ايشدلى كلدكم بو نوع بنفش
النه صتانه عناب حال دلنجه ديرر رنكم وصويم وشعاعم
وجميع هيئتم بعينه ياقوت كبيدر اكسك دكل ما
ذنبى يعنى سوچم ندر ونه سببدن ياقوتى بندن
ترجيح ادرسز ارتق بهايه الور صاترسز اكنجى نوع
شمسا لرطبا درلر بو نوعك حمرتى مادنبى حمرتندن

غلیظ رقدر اوچنجی نوعه بهمی دیرلر بو نوع بر قرمزطو
بنفشدر کم اوزرینه آزقزللق عارض اولمشدر
بقنه طاووسی رنکنه مایل کورنر دردنجی نوعه
اسبادست دیرلر بو نوعك رنکی اچق صارودر
و بنفش انواعله اکرچه لعله بکزرلر لیکن لعل
رنکی اچق و صافی و شفافدر هیچ وجهله اچنده
کدرت و ظلمت یوقدر بنفش طونقسز و کدورتسز
اولمز بیغاشی ایدر بوندن قان آقر اولسه اسبا
دستی باشندن شویله اصکرکیم طاش طاش
ایکی قاشنك ارسنده طوره قان دکر دخی اقمز
اولور روماذنی جمیع صفاتده ایو و منتهی اولدیغندن
صکره برمثقالی ایکی دیناره دکر و برمثقال
شمس الرطبانك قیمتی ماذنی قیمتنك یروسیدر

قچنکم خالص اولا و برمثقال خالص اسبادستك
قیمتی شمس الرطبانك نصفنه در و بهیمی اسبادت
نصفنه در یدنجی باب بجادی احوالن بیان ایدر و بوکا
عجم بیجاده دیر بو برچوق صولوق قزلدر رنکی
بنفشه رنکنه بکزر شعاعی یوقدر لیکن اوکـ
بقشدن اچنده شعاعی کبی نسنه کورنر صکره
احتیاطله باقجق اول کورنن شعاع کورنمز اولر
و اولرکیم بجادینك دبینی قزلر قوق ادرلر اوز
وقتن بجادیده شعاع اولحدله ظاهر اولرکم
هیچ کمسنه بو صفتلو بجادی یاقوتدن سچمز مکرکیم
طاشك دبنه موم و یاموم بکزر نسنه لر یاپشدورر
کورلر اکر شعاع اولکیدن از اولرسه و یاخود
اچنده هیچ شعاع قلمیه بلرلرکیم بجادیدر یاقوت

لر

دکلدر واکر شعاع اولکیدن چوق و یک کورنه
بلزلر کیم بجادی دکلدر یاقوتدر زیرا یاقوت
دبنه نسنه یاپشدرجق حسن و شعاعی ارتر بجادی
خلافنجه در و بجادی معدنی راهوندر و بحیراندر
واولر کیم هندوستانک قلان جزیرلرنده
بجادی معدنی بولنور خواجه ایدر بجادی معدنی
بدخشاندن دخی بولنر لیکن راهونک غیرندن
یکدر و صکره بحیرانک قلانندن یکدر بجادی
خاصیتلری احمد بن یوسف ایدر قنقی دشی کیم
بجادی یله کوترسه کرکسه حیوان اولسون کرکسه
بنی ادم جماع اتمکه اولحدله میل ارترکم اتمدن
هیچ وجهله صبر و قراری قلمز و هم ایدر کمکه
بجادیه کنشه قرشودایم بقمغی عادت ادنسه

کوزیچون کلورا کر سحق ایدوب سورمه کبی کوزه چکلر
کوزدطمرلرن برک ایدر و نورن ارتورر و نازله سن
کیدرر بکرمی ارتبه اغری بجاده یوزک قشنیله
کوترنلره قورقنج وبرامزدو شلر واقع اولمز اکردرت
ارتبه اغرن قزیه لراستسقا استه اپحرلراجندن صرو
صولر اسهال ادرعلتدن شفابولر ویرقان اولنلریله
کوترسکر علتدن قورتلرلر اکرایو یانک یصدوغی
التنه قویلر کیجه اویانه خواجه ایدر قدیم زماندن
لعل یوغدی بجاده کرکنجه رغبتده یدی و چونکم
لعل بولندی کسنه اعتبار اتمز اولدی پس بجادی
رنکی قزل یاقوت رنکنده اولسه کرکنجه ایو اولسه
میانه لعلک بهاسنه در میانه سی برامز لعل بهاسنه در
برمثقال بجاده بغایت ایو اولسه قیمتی یوچ دینار در

وبعض جوهریلر ایدر بیجاده بنفشك بشنجی نوعیدر
دیرلر بو تقدیرجه بیجاده بهاسی اسبادسته بهاسنك
نصفیدر بیجادنك ایوسی یاقوتدن سچلمز الا بیجادنك
رنكی ودده متغیر اولور یاقوت متغیر اولمز ودخی
یاقوتی اغزه براغجق اغزده كیج اصونور وصوصالقن
قندرر بیجاده ده بو صفتلر یوقدر سكزنجی باب الماس
احوالن بیان ایدر انواعیلن اولكی فصل الماس نته
اولدوغن ونه‌دن اولدوغن ونه‌رده اولدوغن بیان
ایدر بلینوس ایدر الماسك ماده‌سی النونا والمجون
معدننده جمع اولمشدی لیكن معدنده چوق طورمغله
كنش حرارتی اوزرینه غلبه ایتدی كندو طبیعتندن
چقردی آلتون اولمغه قومدی قیندی غلیظ اولدی
طاشه دوندردی ویبوست اول بغلنمش طاشك ظاهرینه

غلبه ایتدی طمرلرین اولحدله طار وانجه ایتدیكم
اچنده هیچ نسنه چقمدی وبوندن صكره غلیظ
صو حرارت غلبه‌سندن طاشك طمرلرندن اریدی
بخار ورطوبت اولدی طشره چقمغه استدی طاشك
غالبا اولان یبوسته اوغردی عنفله برابر قرشدی
وبو ایكی كیفیت بربرینه قرشمقدن طاشك حرمنه
ملوحت عارض اولدی وكنش حرارتی یبوسته یردم
ایتدی طاشده‌كی زاید رطوبتی كدردی طمرلرینی
اولحدله برك ومحكم ایتدیكم اچندكی كركلو رطوبت
اچندن هیچ وجهله چقمز بو طریقله حاصل اولان
طاش بعینه ملح اندرانی كبی كوزكور اولدی واچنده
باقی قلان كوزكر بخارله رطوبته طاشك روحی
وشعاعی ونوریدر دیرلر بو كیفیتله وجوده كلن

طاش الماس دیرلر طبیعتی اولدر کم قلان طاشلری
دلر و سایر طاشلردن هیچ برینی بو طاش دلمز و پاره
ایده مز مکر قورشون کم بو طاشی کسر و پاره ایدر نتکیم
آلتون چوردر خراب ایدر و کبریت دخی الماس پاره
ایدر نتکیم آلتون خراب ایدر و بوندن بلندی کیفیت
الماس تیغاشی ایدر الماس معدنی راهوندر نتکیم
یاقوت معدنی راهوندر نه حیله بله کم یاقوتی
الماسی حاصل ایدرلر دخی اول حیله ایله آلورلر یوحنا
بن ماسه ایدر هندوستان یاحیسنده بر دریك دره
واردر هیچ کمسنه اول دره یه کرممشدر ایدرلر اول
درنك هب طاشلری الماسدر و بو دره دن الماس
چقرمق استسلر برنج پاره تازه اتلری دره یه برغورلر
و اول درنك طاغلرنده کرکسلر چوقدر اول کرکسلر

اول اتلری اول دره دن اولورلر چقررلر طاغده
یرلر اولات بیدکلری یرلرده دره دن اته یپشمش
بله چقمش الماسلر بولورلر خواجه ایدر الماسك
نوعی اوزره در اولکی نوع اقلقدر و شفافلقده
زجاج فرعون بکزر اکنجی نوع ازصرولغه میل ایدر
آکا زیتی درلر اوچنجی نوع ازیشللغه میل ایدر
بو نوع کدی کوزینه بکزر دردنجی نوع اجی قزل صغودر
بشنجی نوع طونق قزل صغودر تیغاشی ایدر الماس
ایکی نوعدر برینه زیتی درلر اغلهصرودن مرکبدر
اکنجی نوعه بلوری دیرلر بو نوعك ایوسی اغ و صافی در
جوهریلر ایدر کر هندك بعض نواحتنده بر نوع
الماس کوردك کر کنجه صافی و ابدار الماسدر
بر وجهله شعاعی واردر کم یاننده بولنن صیقل

نسنده عكس دوشردی اول ناحیه‌نك اكابری
بو نوع الماسی چقمقلر زینتی ایچون و مفاخرت
ایچون بله كوتررلر قیمتی الماسك كیم صوی و شعاعی
یوقدر آنكله طاشلری دكرلر وهم تجاره صترلر
كسنه مانع اولمز والماسك بو یكی ازبولنور هندیلر
الماسه كركنجه رغبت ایدرلر یوزك قاشلرنده بله
كوتررلر **اكنجی فصل** الماسك خواصی و فوایدی
و قیمتی بیان ایدر الماس خواصندن بری اولدركم
هیئتی مثلث و یا مربع و یا مسدس اولور دكرمی
وهموار اولمز یعنی نقدر كیم پاره كتورسك مثلث
و یا مربع پاره لنور و بری دخی اولدركیم الماس جمیع
طاشلری كسر و دكر انی هیچ بر طاش كسمز و دلمز
مثلا اكر الماس دمور اورس اوزرنه قویسه كر

دمور چكیچله كركنجه اورلر اورسه و یا چكوچه
بتر صنمز و بری دخی اولدركم چقمقلر الماسی اجی قویلر
سكلكده اوزرینه قور جمع اولرلر یرلر و اكر كوترن
بدر لریسه آلوب اوچرلر والماس طبیعتی بارد
و یابس درد درنجی درجه‌ده و بعضیلر قتنده
حار و یابسدر اما فایده‌سی ارسطا لیس ایدر
كمسنه‌نك كم قاصغنده طاش اولا هیچ وجه‌له
كتمیه بر حبه الماسی بقر و یا كمش میلچوكز باشنه
بركه لر سیدوكی بولندن قصقدغی طاشه ارشدره
پاره پاره ایدر بو لله اندرر علتی دفع ایدر مجربدر
و اكر الماسی یود لرنده كلوكوچك اولسه بغر
سقلری دكر پاره پاره ایدر فی الحال اولدرر
بو دخی مجربدر حكیم روسطین ایدر طاشلر چون

دوزلمش کبابدن ایدر الماس صنجویه و معده فسادینه
بغایت نافع در تجنکم اوزرینه اصلر اگر عورت
اوغلان دوغردیغی حالده الماسی اوغلانک بودنینه
ویا قولنه بغلیلر هرگز اول اوغلانه قورخو واوچق
عارض اولمیه تجکم بله سندن اولا **خواجه** ایدر
الماسی کوترنلره صاعقه انمز واغزده چوق دوننک
دشلری وفنور اگر مرهملره قتوب کوده اوزرنه
قویلر قودقلری یری جراحت ایدر یاندرر والماسک
قیمتی قزل یاقوت قیمتنه یاقندر و ایدرلر برقیراطک
قیمتی ایکی دینار در و برمثقالک قیمتی یوز دینار در
اگر بولنه **حکیم** یعقوب جوهرنامه سنده ایدر بن الماسی
برخردلدا نسنیدن فوزرفدر بخیه دکن کورمشم
وکوردم بغداد شهرنده برمثقال الماسی سکسن

مثقال التونه جوهری الدی خواجه ایدر الماسی
اودا بشغندن ایسدرلر اوزرینه قارصوبی سیرلر کوردر
اگر کرکنجه اغزدیسه ایو خالص الماسدر اگر اغزیده
دغل ویرمزدر وهم الماسک چوره سنی مومله
مومليه لرکنشه قرشو طوتلر اگر اچنده ویا
چورسنده قوس قوزح کبی نسنلر کورنزاولا ایوسیدر
کورنمسه یرمزیدر **طقوزنجی باب** عین الهرک احوالن
بیان ایدر و بو بابک ایکی فصل اوزره در **فصل اول**
عین الهرندن اولدوغن و نیردن اولدوغن
بیان ایدر عین الهر برصافی و شفاف و نورلوا
طاشدرکم رنکی قلغه میل ایدر و هم صوبی شعاعی
جمیع طشلردن ارتوقدر و بو طاشک ایچنده
کدی کوزنک بکنه بکزر صرصغو برسیک کورتر

کو
بیه

بوطاشك جمیع لطافتی وشعاعی اول نبکدندر
وبو نبك کدی کوزی کبی دائمی حرکتده دُر قچنکم
بو طاشی یوقارویه دودسلر صویی وشعاعی اشغه
دوکلر کبی کورنور واشاغه دورسکر صویی وشعاعی
یوقارویه چقر کبی دُر اکر بر طاشنی یوز پاره ایدلر
هر پاره سنده بر نبك بولنسه کرکدر نبکنه کوره
نور وشعاع ظاهر اولور بلنیوس ایدر عین الهر
معدننده یاقوت اولنسه کرکدی سلوکنده عوارض
مانع اولدی یاقوت اولمیدی عین الهر اولدی وبو
طاش الماسله یاقوت معدننك طشلرندندر

فصل ثانی

عین الهرك ایوسنی وتیلوسنی وخاصیتی وقیمتن
بیان ایدر بلنیوس ایدر عین الهرك ایوسی اولدرکم جرمی
بویوك وده وزود کرمی اولا وهم اق صافی وشفاف

اولا صوینك شعاعنك عسکی قلج کبی یاتدغی نسندن
دوفنه حصوصا دیرندکن زیتون کبی قینر کورنه عین
الهرك خاصیتی تیغاشی ایدر هندوستانده کدن عجایب
جواهر خاصنه مطلع اولان جوهریلردن اشتندم
دیدیلر نقد رخاصیتلرکم یاقوتده واردر خالص
عین الهرده جمیعسی بولنور ودخی زنوق اکی خاصیت
عین الهرده واردر کیم بهر ما بینده یوقدر بری اولدرکم
عین الهری بیله سنده کوترنلره هیچ بکیت وآفت
ایرشمز ماللری ونعمتلری اکسلمز وبری دخی اولدرکم
عین الهری یوزك قاشنده ویا حمایلده بیله کتورنلرك
ضعفون جرمی واقع اولنسه فحمله قورتله مسکر
کندولرن اولو لرا داسنده اولمش کبی برقسلرهر تعنك
کوزنه اولمش وطونلری عرلحار قانه بولنمش کوز کراولا

یقیننه و دمغه و قماشن المغه کرکنجه یکزیلر و عین
الهرك برخاصیتی دخی اولدرکم دیودن و پریدن و یوز
کوزدن و نفوس خبیثه دن بوطاشی کوترنلر امین
اولورلر و ایدرلر کافرلر هندوستان کلیسالرنده عین
الهره طبدوغن کوزمزله کوردك دیرلر و هم کوردك
دیرلر یوز الی مثقال التونه اول کافرلر بر عین الهر
الدیلر بغداد شهرنده اللی التون کتورمزدی سببن
صوردق سیز بو طاشك فایده سن بلمزسز دیو جواب
ویردیلر و بوندن بلندی بو طاشك قیمتی رغبتنه
کوره و فوایدینه کوره مطلع اولدوغی مقدار کوره اولور
و دخی بو جوهرك طالبی راغبی اولمین یرلرده خالصنك
بر مثقالی بش التون کتوررلیکن عجم ولایتنده بو طاش
کرکنجه مرغوبدر خالصنه نه دیرلرسه ویررلر یوقدرزکز

اونیجی باب پازهر احوالن بیان ادر انواعلریله و بو باب
اکی فصل اوزره در **اونکی فصل** معدندن چقن پازهرلرك
ماهیتن و انواعین بیان ایدر پازهر اکی نوعدر اوزره
در بری معدنیدر و بری حیوانی معدنی درت صنف
اوزدر اولکی صنف بر یومشق طشدر کم قزلسر قدر
معدنی موصل الهٔ ابن عمر جزیره سنك راسنده غمی
یرلردر اول یرلرده چوق بولندی غیچون بوندن انکشتانلر
ودکمکلر و بچق صپلری و دخی بو لره بکزر نسنلر دوزرلر
و بو جه یرلردن دوشنلره و شیش اولنلره بغایت
نافع در رنجنکم صو یله ازلردو رتلر اغرسین و شیشن
کدرر و ضربك نشانلرن دفع ایدر رنکن یرنه کتورر
و بو ذکر اولان فواید بو صنف پادزهردن برکون برکیجه
ظاهر اولور احمد بن یوسف ایدر بن کندوزمده تجربه

ایدم بر کون بر کیجه‌ده نقدر زکم زحمتم وار ایدی کیتدی
هیچ اثر قلمدی ایکنجی صنف زمرد معدننده بولنور
مصرده بو صنفدن قدحلر و دوکمه‌لر وانکشتونلر
ودخی بولره بکزر نسنه‌لر دوزرلر اوچنجی صنف
صفدن کلور اق وصرو طشدن صرولغی کرکنجه
صرودر اچنده ارتق رنک یوقدر وبو طاشک
اوزرنده درلو مختلف رنکلر اوفق بنکلر بولنز
بو صنفک قزنمشی عقرب اصردوغنه بغایت مجربدر
دردنجی صنف چیندن کلور و بو صنف بر صاری رنکلو
اوفق طشدر کیم اچنده یشل یوللر کورنور وبو
صنف باذزهرک قلان اصنافندن یکدر ارسطا
لیس ایدر معدنده بولنن باذزهر مختلف رنکلوده
اولور کیمیسی یشلدر کیمیسی اقدر کیمیسی توپرق رنکنده‌در

کر

کیمیسی صرودر کیمیسی طونقدر کیمیسنک قزللغه اقلغی
واردر جمیعسنک یکرکی صرودر خواجه ایدر الموت
ولایتندن بر صرو یومشق طش باذزهردر یوکتورر
ایدرکر زخم وتعب کورن یرلره بو بادزهرک
مسحوقن قویرلر علتی کیدر وهم جراحته ایکجک
ترخوش ولور واسهالی دفع ایدر و یورکه قوت
ویرر مجربدر فصل ثانی بادزهرک که حیوانی وله
ماهیتن ومعدنن واوسن وتیلوسن وخاصیتن
وفایده‌سن وقیمتن بیان ایدر اما ماهیتی تیغاشی
ایدر بادزهر حیوانی بر طاشدر کیم کیکدن چقرلر
قت قت درقتلری یوفقه درجرمی بینی وکوفکه در
رنکی صرویله توپرق رنکنک اراسنده برطونق
رنکدر اوزرنده اوفق بنکلر واردر دزلنمش

زیتون رنکنه بکزر فی الجمله مشابهتی واردر تیز
ازلور و ترقرسیور قرندسی اقلغه میل ادر و زنك
اوج مثقالدن ارتوق بولنمز و بولنسه دخی یرامزدر
فاینده ر کیکنك طوردیغی یرلر چین ولایتی و فارس
ولایتیدر جمیع عوامك و خواصك مطلوبیدر و پادزهر
حیوانیدندر اولدوغی احمد بن یوسف ایدر جمیع جوهریلر
و حکیملرك اتفاقی اولدرکم پادزهر حیوانی کیکدن
حاصل اولور لیکن ترسندن حاصل اولدوغنه اختلاف
ایتمشلردر بعضلر ایدرلر کیک کوزلرندن حاصل اولور
ارسطاطالیس ایدر پادزهر حاصل اولدوغی یرلرك
کیکلری یلانی قیتی یرلر اولورلر خصوصا یورسنی محال
ویرمزلر دکلندن چقرز کریرلر و یلانلری چوق ییکدن
کوزلری کرکنجه یجرو بو کیکدن الجب صو کوللرنه

کرورلر جمیع کوده لرن ارقون ارقون اولحدله صویه
باترلرکم بورنلرندن ارقون نسنلری کورنمز اولور
اول وقتن کوده لرندکی اغولرکم کیکلرنك ماده
سیدر نجار اولب کیکك کوزلرنه چقرلر و کوزلرندن
یاش اقسه هوانی بربری اوزرنه قت قت بغلر و ارکی
کوزلرنك راسندغی قلکره بیشور چوق طورر و اول
چوق طورمغله رطوبتی تحلیل اولور کدر قلنی قت قت
بربری اوزرندن طاشه دونر و چونکم طوردغی یرده
بو بزکیك اندن انجنور یوزلرن کوزلرن اغچکره اولقدر
سوور ترکم طاش دوشر و دوشدوکی یردن بولب
الورلر خالص پادزهرك تجربسی اولدرکم پادزهردن
ایکی ارپه اغرن صونکه ازلر یلادن اغرنه دوکلر اکر یلادن
اولسه خالص پادزهردر و اکر یلادن اولمسه زغلدر.

دوزمه دروهم ازلمش پادزهری عقربه دكوره كر
اول عقرب اندن صكره كيسی صوقمز ويا صوقدغنه
اغوسی كار كر اولمزسه خالص پادزهر در وهم خالص
پادزهر ايرق نسنلركه دوزمقدن اولحذله اكسلوز
وصفتلری دونزكيم قويان صاحبی ظن ادر نبوم خالص
پادزهرم المشلر يزندن زغل پاذزهر قومشلر در وهم
پادزهری ازلر سوده قرشدرلر اگر سود نغلنديسه
خالص وايو پادزهر در اگر نغلنمديسه زغلدر وبعضلر
ايدركر پادزهر حيوانی اولدیزلرك كيكلرنك يوركندن
بولنور مصريكر بو قولی قبول اتمزلر بعضلر ايدركر پادزهر
كيككك كوبكندن اوددندن اولور نتكم پادزهر بقری بوغانك
واوكوزك وانيككك اوددندن اولور بز اكا زراندرزر
ديرز نتكم پادزهری اغزده طوتلر اودطعمی اغزده

ظاهر اولور بو علامت پادزهر اوددن اولمغه ظاهر
دليلدر وبو جوهر يكرك بعضسی ايدركر بز پادزهری
صدق اجلدن براوت كوردك بو پاذزهر اولاوت
اوزره بيتمش پادزهر اولمشدی اما پادزهرك فوايدی
وخواصی ايدر پادزهر حيوانی خواصندن بيری الدركم
جميعی اغولره علاجدر كركسه معدنی كركسه نباتی
اولسون وهم جانورلرك اصردوغنه علاجدر نتكم
اوچ اربه اغزی قدرندن اون ايكی اربه اغزی قدرنه
دكن مزاجلونه كوره بو پادزهردن سود ايله ويا صوايله
ويا زيت يا غيله ازه لر اچره لر زيراكم بو اچدكی پادزهرك
خاصه سی اچلرندن كی وطاشلرندن كی اغولری دردلر
بدنلرندن اولحذله چقررلر كم هيچ اغو قلمز اولمدن
قوتلو كر و بو فايده لر پاذزهر حيوانيه مخصوصدر

قلاندن يوقدر پادزهر حيوانی صفن كيكنك يوركندن اولر
هر كيم صحيح اكن هر كون بوجق دانكن صويله بلكی اوستنده
ازه ايچه و اكا مداومت ايده هرگز اغو اكا زيان ايتميه
اكرچه اغوبی اكا قصدله ايچوره لر و يا يلاننلره قصديله
صوقدره لر هيچ وجهله زيان وهم استسقا و
زيانلو خلطلر عارض اولمز تندرستا ولر و اكر اون
ايكی ارپه اغرلغی قدری پادزهر حيوانيدن يوزكه قاش
ايده اول قاشی تيغی اغولو جانور صوقدوغی يرلره قويلر
فی الحال نفعی ظاهر اولا اغوبی بدنلرندن رفع ايده
واكر پادزهر حيوانينی سحق ايدوب اغولو جانور كرك
صوقدوغی يرلره سوره لر اكلر اغو بدنلرندن عنفله
دفع اولور اكرچه چوقدن سرايت ايتمش اولا و انلری
چورمكه بشلمش اولا و لا يتعاشی ايدر پادزهر حيوانينك

معين بهاسی يوقدر زيرا پادزهر خالص از بولنور
و بوالنان صاتلن پادزهری چوغی بلكم جميعسی دوزمه
و زغلدر زغل بهاسنه الورلر اكر ايوسی اتفاقا
بولنسه بلمزلر همان زغل سيرنه الورلر اكر خالص پادزهر
حيوانی بولنسه وهم بايع مشتری دخی خالص اولدوغن
بيلدرا اولوقت بر مثقالك قيمتی بش مثقال التوندر
ليكن بو ايامده پادزهرك خالصين بولر يوقدر زيرا
بغدادكم مجمع فحولدر وحر محيط رجالدر بونك كبی
ايكی شهرده پادزهر بولنور يوقدر قلان يرلرده قنجان
بولنور پس پادزهر النكره شويله كركدر كم
كامنه اعتماد ايده لر اكر اجنكك نشانلرن پادزهر
موافق اولسه خالص و ايودر كركنجه ايو بهايه الكر
صتالر بو نشانلر بولنمسه دوزمه سيرنه الـر

اون برنجی باب پیروزه احوالن بیان ایدر و بو باب
ایکی فصلدر ویزه دراولکی فصل پیروزه ندن اولدوغن
و نیرده اولدوغن و ایوسن و تیلوسن بیان ایدر
پیروزه زرقته مایل طاشدر معدنی بقر معدنی
در بقر بخارندن حاصل اولور نتکم زنکار بقر بخارندن
اولور اما پیروزه بولندوغی یرلر خواجه ابذور
پیروزه معدنی خراسان ولایتنده اولور بسان
ادلو کویه یقین بر یرده اولور و بسان نشابورله طوس
اره سنده غی طاغک اچنده بر کویدر و نیشابورده دخی
پیروزه معدنی واردر وهم ترکستان ولایتنده
وایلاقده و تغرتین ده پیروزه معدنی واردر لیکن
نیشابورده چقن قلاننددن یکدر و نیشابورده اولان
معدنلرک کوزیده سی اول معدندرکم اکا ابو اسحاق

دیرلر و دخی اول معدندرکم اکا ازهری دیرلر و پیروزه
یدی نوعدر اولکی نوعه ابو اسحاقی دیرلر بو پیروزه
قلاننک کوزیده سیدر کرکنجه صافی و ابدار اولورکی
کرکنجه اسمانجونی در اچنده هجاق یقدر غالبا اولدرکم
یوزک قشنده بویک اولمز اسحاق کند وایدر بن
بر پیروزه کوردم وزنی اون سکز مثقال در اکنجی
نوعه ازهری دیرلر و بو ازهری اسحاقیدن صکره
کوزیده در اوچنجی نوعه سلیمانی وهم شیر بام دیرلر
بو ازهریدن ادنی در دردنجی نوعه زرهون دیرلر
بو پیروزه نک اچنده صار و نقطه لر بولنور بو سلیمانی
ادنی در بشنجی نوعه خاکی دیرلر و اسمانکونی دیرلر
برزهوندن ادنیدر التنجی نوعه کفتاری دیرلر
یدنجی نوعه سفیدرنک زردبام دیرلر بو نوع

جمیعسندن یارمزدر صلحو قیلر تاریخنده ایدر سلطان
الب ارسلان فارس ولایتن تمام مسخر ایندکن اسطخر
قلعه سندن ایکی پیروزه قدح تقدم کتوردکلر ایچنده
عراق تمامیله ایکی بتمان مشک و عنبر صغردی و اول
قدح اوزرنه جمشید ادی یازلمشدی خواجه ایدر پیروزه
نك ممسوحی غیر ممسوخندن یکدر پیروزنك ییلوسی و عیبلوسی
اولدر کم چوق طشله طپراغه قریشمش اوله خالص پیروزه
کم یکرنك اوله از بولنور تیغاشی ایدر پیروزه نك
برامزنه بخنجی دیرلر و پیروزه یه یاغ دوزنجك حسنی
خراب اولور رنکی دونر و مشکله بله طورمقدن
حسنی و رنکی کدر و زنکی دوکلمش خراب اولمش پیروزه نك
جلاسی شویله در کم الا کرنذر یاغن باش کشنیج صویله
برابر اولقدر قینادلر کم بریسی قله و اندن صکره پیروز

قرشدرهلر اول یاغدن بر رقیندلر ایچندن چقرلر
صوق صویه برغلر و صودقدن صکره چقرلر بز یر
یاغنه برغلر بر قچ کون ایچنده تیوره لر پس چقاره لر
ایو اولمش اوله و پیروزنك فایده لرندن بری اولدر کم
هر کم پیروزه یه دایم بقمغی عادت ایدنسه کزنك نوری
ارتر و اکر سحق ایدوب کوزا ونلرنه قترلرسه کوزك
نورن ارتورر اسکندر ارسطالیسدن نصیحت استدوکی
وقتن ارسطالیس نصیحت نامه ادلو بر کتابندم بونی
دخی یازدی کم ای پادشاهلر سروری امانت اولسون
سکا کم پیروزه یی دایم یوزك قاشندن و حمایلکدن
بله کوتره سن کوترمکی یمن و خیر و ابو فال بله سن
زیرا بو طاسی بله کوترنلر دوسمنه غالب و پیروز
اولدلر هرکز انلره قتل واقع اولمز و بوندن ندر کم

عجم پادشاهلری واولولری پیروزه‌یی دائم کوتررلر ایدی
وهم نوروز کونلرنده قیمتی جوهرلری مجلس کرینه
کتوررلردی مناسب نسنه‌لر اوزرینه دوکرلردی
و پیروزه سبحه پیاله کزنه وصرحیه قدحلره برغر کردی
اول کیجه‌ده‌ک عیشندن وصحبتندن ایروق ایش وکوج
کوزمزلردی بو جوهرک جمیعسنه اکرچه تمتعی یمن
وفال کوررلردی لیکن اکثر پیروزه‌یه نفرلردی
بو ذکر اولان فایده‌لر هر پیروزه‌ده بیقد رحمین
ابو اسحاقینک ایوسندن وخالصندن بولنور اما
پیروزنک قیمتی خواجه ایدر تحقیکم ابو اسحاقی پیروزه
وازهری پیروزه وزنده بوجق مثقال اولور وهم
کرکنجه ممسوح وایو اولورلر ایدی دیناردن اون دیناره
دکن بها ویررلر اگر وزنده برمثقال اولور یکرمی

دیناردن اوتز دیناره دکن بها ویررلر اگر وزنده
ایکی مثقال اولورسه الی دیناردن التمش دیناره دکن بها
ویررلر اگر اوچ مثقال اولورسه قیمتی یوز الی دینار اولور
وشیربام ادلو پیروزه‌نک بهاسی ابو اسحاقی وازهری بهاسنک
بشده بریدر وتیلو پیروزنک بهاسی الاندن صتانک
رغبته کوره‌در تیفاشی ایدر بر پیروزک قاشی پیروزه
فحنکم ابو وخالص اولا برمثقال التون ذکر اولنکم
ایکی مثقاله الورلر و برمغرب ولایتنده بو ابو اسحاقی
پیروز قاشی فحنکم خالص اولا یکرمی مثقال التونه الورلر
سکاحلرنه برکیمسه کچورنا اون ایکنجی باب عقیق احوالن بیان
ایدر عقیقندن اولدوغی بشنجی بیان اولندی معدنی چوقدر
بریمن صنعاسنده‌در ورومیه دکزنک ساحلی‌در
وبصره‌ده ومغربده وهندوستانده دخی عقیق معدنلری

وار در ایوسی و خلاصه سی یمن صنعاسندن جقندر
و یمن صنعاسنك خلاصه سی براجق قزل لعل در که
عقیق در کم کل رنکندر اولا و هم شعاعی نوری یرنده اولا
عقیقك بر نوعی قلان انواعندن یکرکدر و عقیق
انواعی سکزدر اولکی نوع صنعانك خلاصه سیدر ایکنجی
نوع رطبیدر رنکی قزل الله صرو دنمر کیدر بو عقیقك
رنکی بر ات صو نیك رنکنه بکزر کم اوستنه طوز اکب
صودقدن صکره حاصل اولمش اولا اوجنجی نوع بقر رنکندر
دردنجی کوك سغودر بشنجی نوع قر سعودر و هم
جق قره دخی اولر التنجی نوع صرو سغودر یدنجی نوع اقدر
سکزنجی نوع اغله صرودن مرکبدر بو انواعك اك
ایوسی کل رنکدر اندن صکره رطبیدر و اندن ازرق
و اندن اصفر و اندن قره سیدر فایدسی اولدر کم رطبی

عقیق یوزك قاشندن دایمی صواشده دشمندن قورق
ممغه ایودر و هم اجندن قان کتمکی منع ایدر کرکسه
طشره دن اولسون کرکسه اجندن خصوصا حیضی
طورمین عورتلر بله کوتره لر جمالی ایدر قتی یوکلوا
عورتکم عقیق بله سنن کوترسه هنجی و جهله اوغلنی
دوشمیه مکر کم وقتنده طوغره اکر عقیقك اولکی
نوعندن بر قلاده دوزه لر حمایل کبی دایم بله کوتره کر
هرکز دوشمندن صواشده قورقمیالر خواجه ایدر
عقیق بله کوترمکی یوفال کوررلر زیرا حضرت
رسولدن صلی الله علیه و سلم عقیق بابنده احادیث
وارد اولمشدر مجربدر اکر عقیقی قتی یوعندن
اولرسه اولسون دوکلر دیش دیکرنه دوزتلر
دیشی اغرذر صار ولغن کدررو قانن منع ایدر

اما قیمتی تخمینکم عقیقدن بریوزک قاشی ویاپوق صاپی
اولا کو کنجه ایوا اولا اعلاسی بر دینار اولور و ربطی عقیقک
بهاسی و لکن بو نوعک نصفنه دور و فلان انواعه معین
بها یوقدر الر صاتش آرادیتیله در اگر عقیق بوزلمش
صوینی کیتمش خراب اولمش اولاجلاسی شویله در کم اللر
بر زخام کون اچنده بر زرنیخ کیبکی قویلر عقیقی اول
کیک اچنده شویله قویلر کم عقیق کبکده باتنه بس اول
کونی کی قات ایتدب بوکلر پس بر دمور صیقلو بچاغک
صاپن قزدورلر اول عقیق طوردغی کون اوزرنه
اول قدر دورتلر کم اسسی عقیقه ارشیه بس بر زاسی
بر ده اوتلر و اندن صکره چقرلر نهایت ایوا ولمش اولا مجربدر
اون اکنجی باب جزع احوالن بیان ایدر تورلو جزعه
وسنجیره دیرمعدنی عقیق معدنی در انواعی الکی در

اوّلکی نوبقرادی دیرلر اوچ صنفا اوزره در اولکی صنف
شعاع سبز قزلدر ایکنجی صنف شعاعی سبز اقدر اوچنجی بلور
رنکنده در کر کنجه شعاعی وار در بو صنفک ایوسی الدر کم
جرمی هموار اولا ایری اولمیه رنکی سبز اولا اچنده کی
طمرلر بردوزیه اولا کوزه کوزکرا اچنده عیب اولمیه
ایکنجی نوعه حبشی درلر بو نوعک ایکی طرفی قره اوتسی قدر
ایوسی اولدر کم جسمی دوز اولا طمرلرنک رنکی برا برا اولا
سنکم بقراوینه ذکر اولندی اوچنجی نوعه غروید رلر دردنجی
نوعه فارسی دیرلر بشنجیه عسلی التنجیه عرقی درلر
جمیعسنک ایوسی دوز و شعاعلو و ایری اللرا اچلرنده
کورنز عیبا اولمیه اما خاصیت تیغاشی ایدر جزع
لغتده جز عندن در و جزع اول قورقیه دیرلر کم
اچنده چغرشمک و حکشمک و اورشمق کبی نسنلر اولا

یعنی بر طاشی یوزکی قاشندن و یا حمایلندن بله کوترنلره
غم و غصه و قورخو و فتنه اکسك اولمز و یومز دوشلر
کورجی اولورلر اگر جزعدن چنق و یا بردق دونه لر اول
چنقدن یجك ییلر و اول بردقدن صو اچنلر هیچ
اولمیالر و یا آز اوییالر اگر جزعی طفل اوغلنجقلره
اصضلر اغزلرنك صویی ارترشویلکم دایم اقراولر خواجه
ایدر بو بیکلرنك دخی اغزی صویی ارترجکم بله کوترلر
وایدرلر حضرت پیغامبر علیه الصلوة والسلام مبارك
دیشنی کافرلر بر طاشله اججتدکلر بو سببدندر کم
یمن و عدن وچین پادشاهلری بو جزعی بله کوترمزلر
خزینه لرنده قودرمزلر معدنندن چقدقلین صترلر
طاغدرلر مسافرلولرلر اطرافنه ایلدرلر اما فایدهسی
حکیم امانوس ایدر اگر اوغلان طرعزمتدن رحمت چکن

عورتلرك جزعی صچلرنه ویا اوزرلرنه اصلرد رحالك
اسانلغله طوغرر اگر لوغسه عورتلره اصسلر ویا
یقنلرنه قوسلر معدتلری ترکیدر واغریلری ساکن اولا
اگر کسنك اچندن قان کلسه سحق اولمش جزعدن بر قج
کرت ایچرهلر علتی دفع اولا اگر جراحتدن قان دکسه
جزعی سحق ایدهلر اوزرنه اکلر قان دکر جراحتی تیز خلاص
کنورر اگر سحق اولمش جزع علد ازمش و رنکی دونمش
یاقوتلری کورکنجه اوه لر بو یلر جرمی رنکی و حسنی برزه
کلور یاقوته هیچ نسنه جزعدن یکرك جلا ویرمز
جزعك جرمی قتیدر زحمتله دوکلر سحق اولور پس
ایله کرکدرکم بو طاشی زیت یاغیله اول قدر قینده لر کم
جرمی یومشیه سحق اتمکه قابل اولا پس جقره لرا یشه
سورکرا اگر بو طاشی بالله یو یلر جلالنور رنکی روشن اولور

اما قیمتی قچنکم برمثقال بقراوی و یا حبشی اولاکر کنجه
ایو اولا قیمتی ایکی درهم کومشدر قلان انواعک قیمتی
بونلرک نصفنه در اون درنجی باب مقناطیس احوالن
بیان ایدر بو بابک ایکی فصل اوزره در اولکی فصل اول
مقناطیس نه طریقله حاصل اولدوغن و نیرده
اولدوغن بیان ایدر ارسطالیس ایدر مقناطیس
ابتداء دمور اولمغه مستعد ارلمشدی حرارتله یبوست
اوزرینه اول حدیله غلبه ایدلر کم اچنده هیچ رطوبت
قومدیلر برقرمز و یابس و برک طاشه دوندردیلر
و بوندندرکم دموری سورکندوزنه چکر پس مقناطیس
دموری چکدوکی خاصیت ذاتیسی در عارضی دکلدر
معدنی قلزم دکزی در تیفاشی ایدر مقناطیس بر طغدن
کلورکم اول طاغ یمنله حجاز ارهسنده غی دکزک

ساحلنده در و هم یمن صغاسنده مغناطیس معدنی وردر
ارسطالیس ایدر مغناطیس طاغی هندوستان دکزینک
ساحلنده در کچنکم یل کبی اول طاغه یقین کتورر کمین بولنان
دمور جنسنک جمیعسی قوشی کبی اوچرلر اول طاغه کدرلر اکرچه
اول دمور میخلنمش و برکنمش اولالر و اول ولایتک کمیلری
اغج میخله میخلنور و هندوستان قوزینک ایپیله یغلنور
و اشتدم اول ولایتک پادشاهی مغناطیسدن جهازکوشه
براو یمش و اول اوک ایکی جهتنده مغناطیسدن ایرق
نسنه یوقدر و اول اوک اورتسنده هواده دموردن
برصورت صنعتیله شویله طورغربدرلرکم اوک هرطرفی
اول دمور صورتی کندوزنه چکر و اول دمور صورت بوسببدن
هواده معلق طورر اول ولایتک کافرلری عزیز کوندنده
اول کلیسایه کلورلر اول صورته طپوب عبادت ایدرلر

اما مغناطیس ماهیتی ایدر کر مغناطیس بر طاشدر دموری
کندوزنه چکر و نه قدر کم بو طاش بویک اولسه
دمورک بویکین چکر خواجه ایدر مغناطیس اولدوغی یرکر
دن بر طاش کتوردکر بعینه مغناطیسه بکزر دمور اول
طاشدن قچر و مغناطیسه کلور کتاب الاحجارده ایدر مغناطیس
اوچ صنفدر اولکی صنف دموری کندویه چکر کرکسه
ارالرنده حجاز اولسون ویا اولمسون ایکنجی صنف
دموری کندوزندن طرح ایدوب قتنه کتورمز
اوچنجی صنف بر طرفیله دموری کندوزنه چکر ودخی
بر طرفیله طرح ایدر قاتنه کلمکه قومز فصل ثانی
مغناطیسک ایوسی بیلوسندن بحر و خاصیتلرین
و فایدهلرن بیان ایدر دیسقوریدوس ایدر مغناطیسک
ایوسی اولدرکم دموری کندوزنه قوتله چکر وهم

لاجوردرنکندن اولا قتی اغر اولمیه خواجه ایدر زنکی
قزلله قره صغو ولا خاصیتی اولدرکه دموری ایو چکر
اکر مغناطیسله دمور اراسنه بوفقه ننسلر حایل اولسه
مغناطیس دموری اول حایللره اولشدرر قنغی طرفه کم
مغناطیسی دوندره لر دمور بلسنه دونر ارسطالیس
ایدر اکر مغناطیسی صرمستق ویا صوغن صوینده اوچ
کون بیتوره لر دموری کندوزنه چکمز اولر اکر بو قوتی
کتمش مغناطیسی اوچ کون تکه قانندن بیتوره لر هر کون
اسکی سن کدرب یرنه یکی قان قویلر اول کتمش قوتی یرنه
یرنه کله وهم ایدر مغناطیس طاشنه کرکنجه صرمستق
دورتسلر قوتی باطل اولر واکر بو قوتی کتمش طاشی بر کچ
کون سرکیه برقسلر طورسه ینه قوتی یرنه کلور خواص

ایدر مغناطیسه زینت دوتسکر دمور اندن فجر اولور اما
فاینه سی اولدر کم مغناطیس الدن وایقدن نقرسی
و وجع مفاصلی دفع ایدر نجنکم علت اسمی بو طاشی
دایم اوجندن طوتب صقلمسن عادت ادنه اکر عورت
اوغلان طوغرمیه کوکسی اوزرنه قویلر آسان طوغره
واکر کسنیه دمور براده سنی اغو یله اچرمشلر اوله و یا
دمور النیله جراحتلنمش اوله واغواجنه سرایت اتمش اوله
مغناطیس طاشن سودله و یا اسی صوینکن سحق ایدوب
اچرسکر اول قدر قوصدرر کم اچدکی اغو و براده قورد
صفندن چقر و دخی اچنده هیچ علت قلمز اکر مغناطیسی
سحق ایدنلر اغولو دمورله اولن جراحتلره اکلر تیز زمانده
بتر خوش اولور اکر بو طاشی قزا و غلن سود یله سحق
ایدرلر کورده قلن دمرن یرنه یقوا ایدیکر دمرنی کندوزنه

چکر چقرر و جراحتن بتورر ارسطالیس ایدر مغناطیسن
بر دخی نوع واردر کیم التونی و کومشی و بقری کندوزنه
چکر نتکم اولکی دموری چکر و بو نوع مغناطیس
برص و طشدر کم رنکنده ازطو نقلق واردر طبیعتی
حار و یابسدر نجنکم التون و یا کومش و یا بقر
براده لری طوبرغه قرشترسکر هیچ وجهله طوپرقدن
سچمسکر بو طاشی اول طوپرقده یوه لیکر نه قدر کیم
طوپرقده خردل کبی بقر و یا کمش و یا التون پاره لری
وارسه طاشه جمع اولورلر بیشکر و دخی بارد رطب
طبیعتلر بر طونق اق طاش واردر کم کومشی کندوزنه
چکر نتکم مغناطیس دموری چکر اکر بو طاشدن اون
اکی درهم طاش الدربش ارشون قدر بر کومشه یقین
قویلر کمیشی کندوزنه چکر اکر اول کمیش طور دخی یره

بجلنمش ایسه دخی **خولجه** ایدرلر مغناطیس طاشنی
حل ایدوب اکلرنه یفوایدلر قورنجه صبر ایدرلر
اندن صکره قنغی کلیدی کم آلندی کوره‌لر قوردیلر اول
کلید اچلور اگر مغناطیس یوکلو عورتلرک بودلرنه
بغلسلر درحال طوغورلر و بر مغناطیس قنغیکم کورنجه
ایو اولا و دموزی کندوزنه قوتله چکه و هم اکی
درهم اولا بهاسی ربع دینار در **اون التنجی باب** سنباذج
احوالن بیان ایدر سنباذج الماسه بکزر بر قتی طاشدر
حکاکلر کرکلودر انکله قتی طاشلری ازرلر و دلرلر
نتکم الماسله دلرلر و هم الماس معدننده چقرلر
بو سبب ایدندر کم سنباذج الماسدن بر نوعدر لیکن
قوتی و عملی الماس کبی دکلدر هندوستان و سرندیب
جزیره سندن کلور و بعضلر ایدرلر سنباذج معدنی چین

چین ولایتنک اوته اوجنده بر جزیره‌نک دره سیدر
سکندردن اوک هیچ کمسه اول جزیره‌یه کرمشدر
طبیعتی بارد و رطبدر اکنجی درجه‌ده ایوسی بوبکی و ایریسی
و سنباذج قوم کبی طاشلردن ترکیب اولنمشدر بعضی
کوجک بعضی بویکدر بوبکی ایریسی ایوسیدر خاصیتی
اولدرکیم جمیع طاشلری کسرو دلر و از رنجکم طاشلر
بر طاشله اولر خصوصا صوبله سحق ایده‌لر اول وقتن
قدرن طاشلره جلا ویرر و دیشی اغردر اگر بو طاشی
بیدرب سحق ایده‌لر اسکیدن اولن جراحتلره و کوزک
بترسته اکلر علتی کیدرر بو طاشک ایوسی قنغیکم
اون اکی درهم اولا بهاسی بر درهم کشدر **اون التنجی باب**
دهنه احوالن بیان ایدر و بو باب ایکی فصلدر
اوّلکی فصل دهنه ندن اولدوغن بیان ایدر و نیرده

درر

اولدوغن ایوسن وتیلوسن ارسطالیس ایدر بعضی یرکرده
بقر معدننده چقرقجینکم بقر معدننده بقرا ولجق
وقتین بر بخار حاصل اولروا ول بخارده غلبت کیتمکه یول
بولمز بر یری اوزرنه جمع اولب طوررو اول طوردغی
یرکرده قجنکم چوق طورسه حرارت اوزرنه غلبه
ایدر جمع اولان بخاری کثیف ایدر بغلر طاشه دوندرر
اول بغلدیغی طاشه دهنه دیرلر بلینوس ایدر دهنه
ولاجورد وجمیع طشلرکم بقر بخارندن حاصل
اولر معدنلرنده بقرا ولسلر کوکدیکنکم زیبق
معدننده بولنن رطوبتلر زیبق اولمغین جمع اولمشلردی
کبریته قرشدلر کبریتک حرارتی اوزرلرنه غلبه
ایتدی رنکلرن دوندردی قوزتدی شاذره اولدی
وجمیع قزل طشلر اکر معدنلرنده رطوبت بولنمسه یدی

یشل طشلر بغلنردی نتکم دهنه یشل بغلندی واکر
اول یشل طاشلر اوزرنه طاش اولمدن یرک یبوستی
غلبه اتسه حضرتنه سواد قرشور بغلنور طاش اولر
وبوا کی رنکندن ترکیب اولنوب بغلنن طاشه لاجورد
دیرلر وبقردن حاصل اولان طاشلر جمیع برقیاس
اوزره دوررلر اسحاق ایدر اکر دهنه نظر اولنسه
وزبتیله سحق ایده لر اندن ایو قزل بقر حاصل اولر خواجه
ایدر دهنه زبرجد بکزر بریشل زنکار سعو کفکه
طاشدرکم اوزرنده انجه وقی خطلر بولنور والرکم
خطلر قزل اولر نحاس معدنندن چقر دهنه نک
الوانی چوقدر کیمیسی یشل درکیمیسی طاوسیدر کیمیسی طونوق
یشل در کیمیسی رنکدن مرکب درکیمیسی قزل دروا ولکم
بوجمیع طشلر بر رنکن بولنز و دهنه نک صافی سنه

شیرین دیرلر وطوغنه تلخ ایدرلر معدنی مغربه یاقین
فرنك طاغلریدر ومصرده دخی معدن واردر دیرلر
وکرماندر وعرب یورسنده دربنی سلیم ایدر ترکستانه
افراسیاب بنا اندکی شهرده قزل یاقوته بکزر دهنه
چوق بولرلر اگرچه دهنه چوق یرده بولنور ایوسی
درت معدندن حاصل اولور درلر اول دردك اولکی
نوعی فرنکی در اکنجی نوعی هندیدر اوچنجی نوعی کرمانیدر
دردنجی نوعی کرکیدر اما ایوسی فرنکیدر وفرنکینك
ایوسی اولدر کم رنکنك لطافتی وشکلی لعلی ذبابی
زمرده یقین اولا وهم اچنده کی خطلر وبنکلر شفاف
ولطیف واقع اولمش اولا وهم جرمی بویك وصیقلی
هموار اولا اسکی اولا وبو صفتلو دهنه فرنکی نوعندندر
از بولنور قلان انواعی هیچ بولنمز ودهنه معتدل

حرارتله یبوستدن اسحاق ایدر دهنه حاردر دوردنجی
درجهده فصل دهنه نك خواصی وفوایدی وقیمتی
بیان ایدر کتاب احجارده ایدر دهنه نك خواصنك بری
اولدر کم رنکی برقرار اوزره دکلدر هوایه تابع در
نتکیم هوا صافی اولسه رنکی صافی کورنر هوا دونق
اولسه رنکی دونق کورنر وبرخاصیتی دخی اولدر کم جرمی
اولحذله کفکه ویومشقدر کم اکر اندن دوکه ویا
قدح ویاخود صحن دوزلر اوزرنه برنج وقت کجکله
ازیلور وانجلور نوری ولطافتی هیچ کدر حکیم یعقوب
ایدر دهنه بر کوخ کوردم مصر بطمنیکه اوتوز طقوز
بطماندر دهنه ستی زیت یاغندن بر کون برکیجه تیورسکلر
رنکی دونز قره سغو اولور واکر بر دهنه نك قرنمش
اغو اچنلره اچورلر بادزهر اولور بدنلرندن اغویی

دفع ایدر شفا اولور اکر دهنه‌یی کرکنجه سحق ایدنلر
چکوجه دوکمز خشین و یابس التونک اوستنه برغلر
خشونتین کدررلر اولحدله یومشق اولور کم چکوجدن
صنمز اولر خصوصا کم تنکاریله قرشدورلر اندن صکن
التونی اوستنه برغلر اول وقتن خوب اولور نهایت
یومشق اولور ابن بیطار ایدر اکر دهنه‌نک خالصین عقرب
اصردیغی یره قویلر اغریسی دکر فایده‌سی ظاهر اولور اکر ضرب
سرکیله ازه‌لر سودادن اولن دمرکویه دورتلر دفع ایدر
کدررلر اکر صویله ازه‌لر اوق دوشمش کوزه برغلر علتین
کدررلر اوج درت کز بری ار دنجه برغلر اکر زنکی خالص
دهنه دلوکلره دورتلر شقیقه اغریسن ساکن ایدر
تنقی عورت دهنه انجسه طوغرمقدن قلور وهم درکو
خستلغه و بلالره مبتلا اولور قیمتی قجنکم بر مثقال

زنکی و خالص اوله و اشکی اوله ایکی مثقال التوندر اون
یدنجی باب لاجورد احوالن بیان ایدر و بو باب ایکی فصل
اوزره در اولکی فصل لاجوردک ماهیتن بیان ایدر
و ایوسین و تیلوسن بیان ایدر دیسقوریدس ایدر لاجورد
رنکده برکنکه یومشق و دوزطاشدر اچنده خشونت
یقدر تیز اوقنر معدنندن چقدقدن بویک پاره‌لر چقر
مالقی ایدر دیسقوریدوس دیدیکی صفتلر حجر ارمنی
صفتلریدر لاجورد صفتلری دکلدر زیرا لاجوردک
طاشی قتیدر حجر ارمنی یومشق رکنکه اولور وهم لاجوردک
رنکی ارمنی رنکندن طونقدر لاجوردک معدنی خیلان
و بدخشان حدودندن اکران و سمکان اره‌سنده
لاجورد ادلو طاغدر و طبرستانده ختان ادلو طاغدر لا
لاجوردک معدندر ارمنیه ناحیتندن فارسه تعلق

یوردرا ایوسی اولدر کم رنکندن اشراف وصفا بولنزاوله
وهم کحلی سمانجونی رنکندن اولا ایچندن صرو تعطلر
بولنورا اولا رنکی کوکجک اولا تو برقه طاشه قرشمه
مش اولا جوهرنامن ایدر لاجوردی اوده برقلر اکر رنکی
دوکلمزسه ایو خالصدر اکر او دون رنکن دوکسه
لاجورد دکل دوزمه خاصیتی اولدر کم قجنکم التونله
بله اولسه رنکن اری ونورلو دکو کجک کوسترر
فایدهسی اولدر کم کوزده رطوبتی ویاشی کدررر ونورن
ارتورر وکربک قللرن بیتورر وکوزک فاسد اولمش
یرامز حاللری اصلاحه کتورر قجنکم ایو سحق ایدهلر کوزه
ذرور کبی اکلر ویا سورمه کبی چکلر اکر لاجوردی
ایو یودکدنصکره ایچلر سودایه وقانه قرشمش غلیظ
خلطلری اسهال ادر وسودادن اولان مالیخولیایی

ویری کدررر اکر لاجوردی بالصوتیله ایچلر بغر
اغرسنه فایده در وحیض قانن اعتدالله ادرار ادر
واکر سنر کیله سحق ایدوب ابرصک برصنه یقوالر کر
فایدهسی تز ظاهر اولور واکر لاجوردی مناسب نغیرله
سحق اده کر ساچه دورتلر ساچی کرکجلد ومجعد ایدر
لاجورد قصق اغرسنه وبوکر اغرسنه موافقدر
قجنکم مناسب نسنهلرله استعمال ایدهلر وهم بقوسی
سکلی قلع ایدر تیغاشی ایدر لاجورد بارد یابسدر
حاردرا کنجی درجهده باردرا ولکن درجهده وبعضلر
لاجوردی صنعتله دوزرلر خالص لاجورداندن صاترلر
کسنه فرق ایدهمز لاجوردک صنعتی اولدرکم الورلر
قره زرنیخ طاشنی وصارو زرنیخ طاشنی برابر وزاج
کرمانی وطوبرقسز خالص سرجه قومنی زرنیخلرک

رنکنجه ایروایرود کر کرسحق ایدرلر سرکیله قوشدررلر
واندن صکره بر بویك یکی چولمك الورلر اول چولمکك
ایچنی طاشنی قلعلصورلر بر طین حکمتله کم اچندن قیل
ودرك اولا وصودقدن صکره اول قدر قویلر کم
بلجق قوریه پس اول او تکری چولمکه قویرلر لیکن شویله
کرکم سرکنك یشلغی ارتلردن کتمه مش اولا وچولمکك
باشنی برکدرلر کردیدکمز بالجمله صورلر اندن صکره تنوری
اودله قزدررلر تنور قزدقدن صکره درکی تنوره
اول قدر قویرلر کم برار شون قدر تنورده درکدن
کل بغله پس چولکی تنوردکی درك کلنه کومرلر تنورك
باشنی وکلسنی برکدرلر صورلر برکیجه قورلر آیرتسی
چولکی تنوردن چقرلر اچندکی او تکری یاقوته بکزر
دکرمی واوزن ورنکلو جما للولود قاشکر اولمش اولور

پس اول قشکری سحق ایدرکر خالص لاجورده قترکر
صاتر کرهیچ بلنمز الا اوله بلنور زیرا ادز غلنك
رنکن کدرر ولاجوردك دوزمسی درلودرلو اولور
لیکن بوذکر اولان خالصنه یقینیدر قیمتی قچنکم ایو
خالص ولاجوهر برقاشی اوچ درهم کومشه درواکر
خالص وایو یومش کرکنجه سحق اولمش ورنکی یرندن لاجورد
اولاهر نکرمی درت درهمك بهاسی برمثقال التوندر
ویومش لاجورد بهاسی ثلثاننه درولاجوردی انواعله
یورلر کاغزده ذکر اولان نوع قلاندن یکرکدر
الالرچام صقزن واق کونلك براکر برنفرقبه قویکر
واولقنی یومشق اوداوستندن اول قدر قینادلر کم
ایکیسی بله اریه وچونکم ایکیسی تمام اریب بربرنه
قرشدی الکر سحق اولنمش لاجوردی صویله یوغرکر

بقرقبه حوایج اوزرنه قویلر بقر کفکیله قرشدره لر
واندن صکره اوزرنه اول قدر صو قویلر کم حوایجك
جمیعسی صوده بتا اوله حوایجه صو دکدکن قصقی اولر
آرقون آرقون اول قدر قرشدره لر کم قتی لعلی کبی و
اودیه تمام ازله پس اکر بو قدر عمل که لاجوردك
رنکی و جوهری صو اوزرنه چقوب ظاهر اولرسه اول
لاجورد بغایت ایو اسکی اولسه کرکدر لاجوردی
جمع ایدوب استعمال ایده لر و اکر بو قدر عمل ایله رنکی
صو اوزره ظاهر اولمزسه اوزرنه زیت یاغی و یا
زیتدن دوزلمش صابون قویلر ایو قرشدره لر اول
وقتین لاجوردك رنکی و جوهری تمام صو اوزرنه
چقر ظاهر اولور شویله کم طوبرقده هیچ نسنه رنکندن
باقی قلمز پس اول وقت بو مذکور صویی چینی چنقلرده

و یا صرچار قبلرده اول قدر قویلر طوره کم طوبرق
و کیر چنق دبنه جمع اوله لر لاجوردی صو اوستندن
جمع ایده لر قورینه لر استعمال ایده لر و بونك کبی یونمش
لاجوردده خالص لاجورد دیرلر بو طریقه یومقدن
لاجوردك ثلثی تلف اولور باقیسی خالص چقر بو طریقله
بلمدکلرندن لاجوردی یویامزلر رنکن چقرمزلر ناچار
زغله دوزر بهاسی صنور **اون سکزنجی باب** مرجان احوالن
بیان ایدر و بو باب ایکی فصل اوزره در اولکی فصل
مرجاندن اولدوغن و نه طریقیله بزه ارشدکن ونیرده
اولدوغن و ایوسن تیلوسن بیان ایدر مرجان دکزده
دیبلرنده اولراغج کبی بتر بویوزبودقلر و یرده مرجان
اکرچه حقیقتده طاشدر لیکن اوت کبی بتر و بو مرجان
دکز دیبلرنده اغج کبی بتدکنك طریقسی شولدر کم

صو طبیعتنده بارد اولدیغیچون انی سومز قنغیکم دکز
یوزندکی صولره کنش وهوا حرارتی غلبه اتسه حرارت
عارض اولور. بو حرارتله متکیف اولن صولر اسیدن
انجمد کز دینیلورنه ازکر یره ییشنگر طورزلر و یرك
برودتیله راحتلنرلر و بو صولر دکز دیبلرندن چوق طور
معله وطوردیغی یرلرده مسخن نستلر مجار اولمغله
وهم کنش حرارتنك اثری دایما ایرشمکلکله طوردقلری
یرلرده اتی اولور بو سببدن اول صولرك غلیظی وکثیفی
طوپرغه دونر لطیفی بخار اولوب یوردکی هوایه قریشمق
استر قنغیکم یرندن حرکت ایدر یقاروبه چیقمغه چون
صوغه طوقنور طاش اولور و نقدر کم دکز دیبنده اکی
لطیف صولر بری برین ادخه بخاره دونوب یوقاروبه
چقرکرصوق انلری طاشه دوندرر پس بو مرجانك

91

ودخی دکزده حاصل اولان طاشلرك بویکلکی وکوچکلکی
بخارلر چوقلغنه وازلغنه کوره اولور و بو مرجان نقدر کم
دکز دیبنده طوراق طورر قنغیکم دکزدن چقر کنش حرارتلو
وحرارتی اوزرنه اولحدله غلبه ایدرکم اجندکی
رطوبتی بالکلیه دفع ایدر طاش یوزن وایچ یوزن قزل
ایدر کنشك وهوانك حرارتلری مقدارنجه طشدن
قزللق حاصل اولور حرارت نقدر آز طوقنغ اثرتسه
قزللق داخی اولقدر از طوقنغ تیغاشی ایدر قنغیکم مرجانی
دکز دیبلرندن چقرمق استسلر کندر اپنك اوجنه
اغر قورشون بغلرلر مرجان بتدکلری یرلرده دکزه
برغورلر اول قورشنلر ایله مرجانی آردرلر بولرلر
اوزرنه اغ برغورلر اول اغ مرجانه طولشر اوتنه اروتن
جگرلر دبیله یرلرندن چقررلر قوپررلر دنز ایورلر

دینه بسدد دیرلر اغجنه مرجان دیرلر و مرجان دکزدن
چقدقدن نهایت اق و یومشق اولور صکره هوانک
وکنشک حرارتندن قزل و برک اولور ارسطاطالیس ایدر
بسد مرجان ایکیسی بردر ادلرنده فرق اولقدردر کم
مرجان اصلنه دیرلر اول بال کومجی کبی درر دلک دلک
کفکه طاشدر و بسد فرعنه دیرلر اغج کبی بتر و بوبر
بودقلروبرر بو تقریر تیفاشی مقصودنه مخالفدر مکر
عذر ایدوب دیه چونکم عوام الناس بسد مرجانه دیرلر
بزدخی مرجان دیدکز اول اصطلاحه دیرلر مرجانک
معدنلری چقدر جملسندن بری مرسی الجزردر و بری
آفریقیه دکزیدر و فرنک دکزیدر و ارومه ساحلیدر
اک ایوسی مرسی الجزردن کلن مرجاندر ایوسی اولدرکم
دوز و یوغن اوله و قزل اوله اچنده برق و جورک

دوتوق اوله که عیبلو اولمیه اکنجی فصل مرجانک فایده‌لرند
و طبیعتن و بهاسن بلدرر مرجانک خاصیتلرندن بری
اولدرکم اکر نسرکن اصلنه لر اغرر و یومشق اولر اکر
اغردقدن صکره زیت یغنه برقسلرنیه ایو قزل و نورلو
اولور بس اکر مرجانی یوزلک قشلری دوزه لروا اول
قشلری مومله قبلیکرو اول قبلنمش قشلره اکنه اوجیله
نه دلرسه شویله یزلرکم یزلمش یرلرک نوری تمام کن
قاش کوزکا بس بر کون برکچه اول یزلمش صرب سرکه
تیوره لراندن صکره چقرلر مومن کیدرلر یزدقلری یرلر
کرکنجه قرمش و اغرمش اولر مجربدر اما طبیعتی
دیسقوریدوس ایدر مرجان بارددر اعتدالله شیخ ایدر
برودتی اولکی درجه‌دردر یبوستی ایکنجیده تقیش درکاب
خواصن ایدر اکر مرجانی اوجن طوتنار و غلنجه‌لک

بوينندن اصلر كركنجه فايده ايدر اكر نقرس اولنر ايقنه
اصنه علتى اكسلدر وبلسنده كوترلكرد بودنو بريدن
وارواح خبيثه دن وياوز كوزلردن امين اوله احمد
بن ابي خالد ايدرا كر مرجاني صنعيتله نيدره لر واولنمشك
هراوج داكنه بربوجق داكنه ضمغ عربي قتلر سحق ايدلر
يومرده اغله يوغره لر صوق صويله ايجره لر نفردن اولن
قندلو اسهال كم حكيملرد وسنطاريادرلر دفع ايدر
وهم قان توكمكنه جوق فايده ايدر ومرجانك حرقي
شويله دركم مرجاني يكي جولمكه قويرلر اغزن صودكر
كركنجه اتى تنورده بركيجه قويرلر ارتسى جقرلر سحق
ايدرلر ينه برابرق يكي جولمكه قويرلر اغزن صودكر
كركنجه اتى تنورده بركيجه قورلر ارتسى جقرلر ايشه
سوررلر وبعضلر بركن تنوره قويرلر ايشه سوررلر

ابن طه ايدرا كر حرق اولمش مرجاني كركنجه سحق ايدن كر
ابريشم الكدن كجورلر سورمه كبي ميلجوكزله كوزه جكلر
كوزدكي بياضي واغريي وطونقلغي وثبراء ودمعه
كدرر كوزه جلا وير نوردن ارتورر واكر بوحرق اولمش
مرجاني جراحته اكسلر ارتوقاني كدرر جراحتي اوكلدر
شيخ ايدر مرجاني يورك قوت وير وفرح ارتورر
وخفقانه كركنجه ايودر مالغي ايدرا كر مرجاني لبسان
يغيله ازه لر صغر اولن قولغه قويلر جوق فايده ايدر
قيمتي افريقيه ده بر مغربي رطل بش مغربي ديناره در
ومغربك هر بر ديناري اون سكه لوانجيه در واول
بش درهم كومش ولر بوذكر اولن قيمت ذوزلمه مش
مرجانك قيمتي در وجونكم اسكندريه كلورانن يوزلر
دوزكر اولوقت بهاسي اكي ديدكرجه اولر اون طقوز

شبه احوالن بیان ایدر عرب آکا سبج دیرو بر قتی قره
کفکه و بر صونر طاشدر کم قره لغندن کوز کبی شفاف
و براقدر بینی لکندن صویه بطمز و هم اوده نیب
کل اولمز معدنی هندستاندر و دخی یرکرده بوکا بکزر
طاشلر چوق بولنر لیکن بونک کبی شفاف و طراوتلو
اولمز فایده سی **ارسطالیس** ایدر کوک کم کوزلرندن ضعف
و یاصو آتمک نشانلری اولسه سوریله کم نسنیه بقمایه
و بقدغنده دخی کوزنه سکک و قرنجه و بلوت و طومان
کبی نسنلر کورونر اولا شبهدن بر کوزکی دوزسنلر
اول کوزکیه دایم بقمغی عادت ادنسه لر بو علتی کوز
لرندن منع ایدر و نورین ارتورر و انجلیین اگر شبهدن
یوزک قاشی دوزسلر و دایم اکا بقسلر بو ذکر اولان
علتلری بالکلیه دفع ایدر و اگر کوز اوتلریله کوزه

چکسلر نورین ارتورر و اگر سبج و کرنب تخمن و اتمجه
اودین ایرو ایرو سحق ایدوب ابریشم الکدن کچورسلر
واندن صکره جمیعسن قتلرینه کر کنجه سحق ایلرلر کوزه
چکلر کوزی قوی ایدر و نورین ارتورر مجربدر و اگر
شبهدن بر مغربی اوق بکزلولره اصلر و یا یوزکلرنک
قشلرندن بله کوترسلر یاوز کوزلردن امین اولالر
قیمتی بر مثقالنک بوجق درهم کومشدر **بکرمنجی باب**
جمشت احوالن بیان ایدر **تیفاشی** ایدر جمشت و جماهان
معدنلرندن دمور اولمغه مستعد اولمشلردر عوارض
مانع اولدی دمور اولمدیلر استعداد لرنه کوره جمشت
و جماهان اولدیلر **خواجه** ایدر جمشت بر بنفشه رنکنده
طاشدر کم رنکی قزیله کلر رنکندن مرکب اولمشدر
معدنی صفراد لوکو یدر حضرت رسول صلی الله علیه

مدینه سندن اوج کونلک یول ار قدر عرب قسنده طاش
کرکنجه مرغوبدر انکله زینت لسورلر تیغاشی ایدر
جمشت درت نوع در اولکی نوعک رنکی کل رنکیله
آسمان رنکندن مرکبدر لیکن آسمانیسی ضعیفدر
بو نوع اولکیه یقیندر ایولکدن اوجنجی نوعک اسما
نیسی قوتلودر ردیسی ضعیفدر دردنجی نوعک وردیسی
ایکیسی بله ضعیفدر قلان انواعندن یرمزدر
خاصیتی اکر جمشتدن بر بویوک قدح دوزکلر اول
قدحدن نقدر بحی احسلر اسرمیه لر کوحک قدحدن
بو خاصیت بولنمز و جمشتی بله سنده کوتورنلرک
شجاعتی آرتر صواشدن کندولرن دشمنه غالب
کورزلر وهم نقرسدن امین اولورلر واکر بو طاشی
یصدق التنده قوسلر ایو سلر یرمزدوشلر کورمیه

قیمتی تخنکم یوزک قاشی اوله وهم ایوسی اولا ایکی درهم
کومشدر یکرمی برنجی باب خماهان احوالن بیان ایدر
خماهان صندل حدیدینک ادیدر قیمتی خرشداد لوکاینه
ایدر خماهان دموره بکزر بر طونق و اغر و شفاف و قره
سفر و اغر و چوق صولو طاشدر کم برودتله قبض اوزرینه
غلبه اتمشدر و بو طاش ایکی نوع اوزره در اولکی
نوعه خماهان دکزدرلر نشانی اولدر کم صوبی و حسی
ازدر جسمی قتی در ریکج ازیلور وهم طونقدر تخنکم
صویله بلکی اوزرنده ازسلر ازلمیشنک رنکی
زرنیخ رنکی کبی صرو اولور ایکنجی نوعه خماهان انثی
دیرلر نشانی اولدر کم صلابتی اولکی نوعک صلابتندن
ازدر وهم جسمی اولکی نوعک جسمندن یومشقدر
و کورکدر و بو نوعدن اولن یوزک قاشلرن

تجنكم حل ايده لر صوفی وحسنی اولكی نوعدن يك اولور
وازلشنك رنكی رنجفير رنكی كبی قزلدر معدنی كركدر
مصردن يدی كونلك يولدر ايوسی اولدر كم قت قت اوله
وهم قرولغی دمور كبی قزللغه ميل ايدرا وله فی الجمله
دموره بكزر اوله فايده سی تعمی ايدر خماهان انواع علّه
قاندن وصفرادن اولن شيشلره وحمره نغايت موافقدر
شيشلری واغريلری كدرر حرارتی ساكن ايدر ليكن
اننك سنك طبيعتنده برودت وقبض غالب اولديغيچون
شيشلری واغريسنی وحرارتنی ساكن اتمكده ذكرندن
ارتقدر واقوی در واكر اننك خماهانی آره لر اسيسدن
شيشمش كوزلره يقوايده لر شيشلرن كدررا اغرش ساكن
ايدر زمالغی ايدرا كر بوطاشك ازلميشنی وقزغيشنی
سوجی اجنلره اچوره لر نفعی فی الحال ظاهر اولور علتی دفع

ايدرا كركسنك اواتمكدن وياصجودن قرنی اغررا ولسه
خماهان اننك ازلشندن اچوره لر وجعی ساكن ايدر قيمتی
مصرده بر بطمان خماهان اوج اقچيه در اول تقدرم عوب
دكلدر غيری يرلرده فی الجمله بهاكثودر يكرمی اكنجی باب
يشم احوالن بيان ايدر حكما بوطاشه يسف درلر عافقی ايدر
يشم ودهنه اكيسنك ماهيتی بردر اختلاف عبارتده در
بعضلر دهنه درلر وبعضلر ايدرلر يشم دهنه نك ادنی
سنه درلر اعلا سنه دهنه درلر وبعضی مشرقيلر يشمه
ابوقلمون درلر تنغاشی ايدر يشم كاشغردن كلور كش
معدنندن چقر ويشم معدنی غزنينك شمال طرفندن
در تركستانده غزنيندن اول معدنه يكرمی كونلك
يولدر يشم اكی نوعدر ايوسی عاج رنكنه بكزر
صرودر اكنجی نوع جنيدن كلور دو زمه دراز بولنور

خاصیتی فائده‌سی بو قدر خلیا یدر یشم چین ولایتندن
کلوراننی ایکی یرمش وردر برنه اق قاش درلر یشمک
اولصرولغه مایل ایوسی اندن چقر و برنه قره قاش درلر
طونق رنکلو قره سغو یشملر اندن چقر وا ولرکم اول
معدننک شبه بکزر چوق قره شفاف یشملر چقر اول یرک
حاکمی بو بک پاره قدحون و قاشق و یوزک ودوکمه
یجون الور خرده سن انجی لرنه ویرر دیسقوریدوس
یشم زبرجد جنسندندر دورت نوع اوزره اولکی نوع
بعینه زبرجد بکزر ایکنجی توتن رنکنه بکزر اوچنجی یونانیلر
اسطرنوس درلر معناسی کرکب دمک اولر بو نوع یشمک
جسمی صیقل دراجنده اق طمرلر کورنر دردنجی نوعه
طرمیون درلر بو ذکر اولان اصنافک جمیعسی تجنکم
عنبرینلرده بونیلرنیه اصکر ویا قوللرنه تعلسلر یا وزکودن

ووالدن ودبودن یزیدن آمین اولاواکر بو کلوغودیلر
بودلرنه تعلسلر کگز لکله طوغرولر تیغاشی وخواجه
ایدرلر خالص یشم یوزک قبضه‌لرندن ویا حمایللرندن ویا
عنبرینلرندن بکه کونرنلره صاعقه اغمز وقورصقلری
اغرمز ولحتلام از کوردرکر کوزلرده عزیز وشیرین
اولورلر لیکن اشو یله احمق کرکلم یشم طاشی وحقنرکز
اغزینه برابر اولکلر وایدرلر ترکستان ولایتندن برقلعه
واردر اول قلعیه یلدرم چوق ایزردی برعارف اول
قلعنک اورتسنده برمناره یبدی واول مناره‌دن
خالص یشملر اصدی اول وقتدن برو هیچ کمسنه اول
قلعیه یلدرم اندکن کورمدی برایو خالص یوزک
قاشی یشمک قیمتی درت درهم کشدر یکرمی دیجی باب
یصب احوالن بیان ایدر تیغاشی یدر یصبک معدنی یمندر

اول اوچ نوع اوزره در زیتونی در واقدر وازرقدر
ایوسی زیتونی در فوایدی چقدر زیتونیدن صکره
اق در ازرق بوینمش اولر زغلدر فایده‌سی اولدرکم
قورصقدن واوددن اوکن خستلقلره کرکنجه موافق
ومناسبدر تخنکم قورصقلرو یا اوددلر اوزرنه
اصلر و بو طاش رنکه قابلدر نه رنکه کیم اتمك
استسلر قبول ایدر جوهریلرك زغلی بوطاش کل رنکنه
بکزرندر الماس دیو بلمینلره صترکر زیرا بوطاش
اولمز قمو بولنانی اوفقدر و بوطاشدن بر یوزك
قشی وزنه بوچق درهم اولسه قیمتی بوچق درهم
کشدر **یکرمی درنجی باب** بلور احوالن بیان ایدر
بلینوس ایدر بلور بر بوره طاشدر معدننده یاقوت
اولسه کرکدی نتکم کیش بوره لو طاشدر معدننده

آلتون اولسه کرکدی موانع طرتیلرندن واقع اولدی
یاقوت والتون اولمدکر استعداد کونه کون بری بلور
وبری کومش اولدی بلورك معدنی چوقدر هندستانده
وسرندیبه یقین بر کرده معدنلری وردی وایدرلر اول
یرکده برارمق ورددر بلور اولدمنده بولنور وهم کاشغرایله
غزنه اراسنده بلوردن اکی طاغ وردر غزنیه یقیندر
بو اکی شهر ایله اول طاغ اراسی اوچ کونلك یولدر اوک
اکی بلور طاغنه کوندزن کسنه کلوب کچمز کنش شوقندن
چوره‌سی طاغ وطاش حمیصی اودا اولر بیس اوطرفه سفر
ادنکروا ول طاغدن بلور المق استیلره کیجه سغرادرلر وهم
طاشی اول طاغدن کیجه کسرلر واشتدم کشمیرك وغزنینك
صویی کوبلری وطبقلری وصراحیلری وقب چقلرینك
چوغی بلور طاشدر وغزنیده دخی بردرلو بلور واردرکم

اوزرنده قره طاشدن قب وردرقجنکم استندکی قتی
کدره‌لر اچندن لطیف شفاف بلور چقر و بلورك
خلاصه‌سی هندیسیدر یرامزنه دیم بلوردرلر ایوسنك
نشانی اولدرکه قجنکم ذکر مجی و شفاف اوله کنشه قرشو
طوتلر کنشدن فی الحال یانندغی قوری و قابل نسنلره
اوددوشر بو ذکر اولن بلور بردکرمی طوب طولو
صو شیشه‌سنه بکزر بلوردر **خواجه** ایدر بلوری کوزکبی
اریدرلر یاقوت و لعل کبی بوبرکرنیه صنعتیله عقاد درلر
یاقوت و لعل کبی طاشلر اولربلمیسنلره یاقوت و لعل دیو صتر لر
لیکن یاقوتدن ایسه لعله ارتق بکزرلر **تیغاشی** ایدر
لکی بلورك ایوسی کندوزن اصسه یرمزدوشلر کورمش
بلورك قیمتی ایشنه صنعتنه و کوچکلکنه و بیوکلکنه
کوره اولور مثلا قجنکم بلوردن براودنلق الای درهم اولا

وهم صافی ولا اچنده تشعیرا و لمیه مصرده اوچ قزل
التون بها کتوررلر اکر طالب اولسه دخی ارتوق کتوررلر **بکرمی**
بشنجی باب مینا و چینی التی و کهربا احوالن بیان ایدر
اما مینا اول کوزکوکبی معمولدر انواع علیه رنك ادرلر
ایوسی یشلدر ایوسی تعبینه زمرده بکزر و مینادن قدحلر
و پیاله‌لر و انکشتوانلر و دخی بو لره بکزر نسنلر دوزرلر
مرصع ادرلر و ایدرلر فرعون یوزکی مینا یدی اما چینی التی
خواجه ایدر هندوستاندن و چیندن کلن چنقلر صحنلر
و صراحیلردر و ایدرلر چینی التنك بعضی چوق یوغرلر
و چوق طوررلر اندن صکره قب چنقلر دوزرلر انکوره
لطیف و ظریف اولورفایده‌سی اولدرکه قجن چینی قب
چنقلره اغو قویلر اول اغو کرن قب تجن کندو لرندن
درلرلر عارف کوریجك بلورکم اغو قویلمشدر اکر

اکر بر مثقال دوکلمش جنیبی دیش اوتلرنه قتلرم دیشی آغرد
کیرن باسن کدرر اما کهربا بو اد فارسیدر صمان قپجی
دمك اولر کهربانی سورتمکله قزدرسلر صمانی وصمانه
بکزر اوتلری کندوزنه چکر وقپر عتیمی ایدر کهربا
معدنیدر ایوسی مغربدن وهندوستاندن کلندر برامزی
سکندریه وطرابلوس محافزندن چقندر غافقی ایدر کهربا
ایکی نوعدر بر نوعی رومدن ومقلابدن وروسدن کلور
بولردن ظرف وخاتم ودکمه وبولره بکزر نسنکر دوزرلر
ودخی بر نوعی مغربیدر اندلیسدن واندلیس سواحلندن
کلور یر التندن قزب چقررلر شیخ ایدر کهربا سندروسه
بکزر بر صرو شفاف طاشدر ضمغ درکم صرویله اقلمه
میل ایدر واولر کم قزل سغودخی ولر مالقی ایدر کهربا
دوم اغاجنك ضمغیدر وکهربا ضمغ اولدغی اندن بلنور کم

اچنده صمان ومسمار سکلر وقرنجه واغاج طاشر چوق بولنور
اکر ضمغ اولمسه بونلر اچنده بولنمیلردی خولجه ایدر
کهربا مغرب دکزندن ومازندران دکزندن چقر
صوا وزرنده بولنور ایوسی صافی وشفاف وصاری والندر
اسحاق ایدر کهربا باردر ویابسدر اکر بوچق مثقال
سحق ایدوب صوق صویله اچسلر کوکسکرده کی طرلك
کسلکندن منبعثا ولن قانی حبس ایدر وهم بدندن
قانی حبس ایدر نیردن اولرسه اولسون وصفرادن معده
اغزینك واسط سیله اولن خفقانه نافعدر ویورکه
قوت وفرح ویرر رازی ایدر حیض قانن بغلر وبواسیر
وقنلو اسهاله بغایت موافقدر تجنکم بوچق مثقال صوق
صویله اچلر خولجه ایدر اکر بر مثقال کهربایی سحق ایدب
اچسلر باشدن وکوکسدن معدیه ماده ایمکا منع ایدر

اندرمز انطلیس ایدر اگر بر مثقال کهربایی بر مثقال مصطکی
ایله ایچرلر عسر بولی ده معده اغریسن گدرر ماتقی ایدر
اگر بوچق درهم کهربایی سحق ایده لر کل صویله ایچرلر
قوصمغی منع ایدر وصننر ونیجلین اعضایه بغایت موافق
در اگر کهربایی بویکلو عورتلره اصلر قرننده‌کی اوغلنلری
حفظ ایدر اگر یرقان اسنک اوزرنه اصلر بغایت
فایده ایدر اگر کهربایی سحق ایده لر اودکونیدزرده کی
یوزلره دورتلر گرگنجه فایده درر اگر کهربانک رنگی
وصویی یرنده اولمیه علاجی اولدرکم کهربایی اول
اسی صویله گرگنجه بویکرارین کورقورینلر اندن
صکره سندروس بغنده گرگنجه قینده لر بغایت
رنکلو وصولو وشفاف اولر

تمت